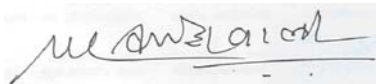

नेपाल राष्ट्र बैंक
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग
यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी गरिएको निर्देशनमा
भएको थप/संशोधन/परिमार्जन सम्बन्धी विवरण

क्र. स.	निर्देशन/बुँदा/उपबुँदा	विद्यमान व्यवस्था	थप/संशोधन/परिमार्जन
	इ.प्रा.निर्देशन नं. १/०७० बुँदा २	<p>२. पूँजीकोष</p> <p>पूँजीकोष भन्नाले प्राथमिक पूँजी र पूरक पूँजीको योग सम्भक्तु पर्दछ।</p> <p>“क” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको हकमा पूँजीकोषको गणना यस बैंकद्वारा जारी Capital Adequacy Framework 2007 (Updated July, 2008) अनुसूची १.१ मा तोकिए वमोजिम हुनेछ। साथै आर्थिक वर्ष २०६७/६८ देखि राष्ट्रियस्तर कार्यक्षेत्र भएका “ख” वर्गका विकास बैंकहरूले समेत विद्यमान व्यवस्थाका अतिरिक्त समानान्तर (Parallel) रुपमा पूँजीकोष पर्याप्तता अनुपातका विवरणहरू तथा वार्षिक विवरणहरू उक्त अनुसूची १.१ मा तोकिए वमोजिम नियमित रुपमा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ।</p>	<p>२. पूँजीकोष</p> <p>पूँजीकोष भन्नाले प्राथमिक पूँजी र पूरक पूँजीको योग सम्भक्तु पर्दछ।</p> <p>“क” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको हकमा पूँजीकोषको गणना यस बैंकद्वारा जारी Capital Adequacy Framework 2007 (Updated July, 2008) अनुसूची १.१ मा तोकिए वमोजिम हुनेछ। राष्ट्रियस्तर कार्यक्षेत्र भएका “ख” वर्गका विकास बैंकहरूले समेत विद्यमान व्यवस्थाका अतिरिक्त समानान्तर (Parallel) रुपमा पूँजीकोष पर्याप्तता अनुपातका विवरणहरू तथा वार्षिक विवरणहरू उक्त अनुसूची १.१ मा तोकिए वमोजिम नियमित रुपमा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ।</p>
	बुँदा ३	<p>३. पूँजीकोषको वर्गीकरण</p> <p>पूँजीकोष गणना प्रयोजनको निमित्त इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको पूँजीकोषलाई देहाय वमोजिमका शीर्षकहरू रहने गरी २ भागमा वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ।</p> <p>१. <u>प्राथमिक पूँजी</u></p> <p>१.१ देहायका शीर्षकहरूमा रहेको रकम प्राथमिक पूँजीमा समावेश/गणना हुनेछ :-</p> <p>(क) चुक्ता पूँजी (साधारण शेयर)</p> <p>(ख) प्रस्तावित वोनस शेयर</p> <p>(ग) शेयर प्रिमियम</p> <p>(घ) फिर्ता नहुने अग्राधिकार शेयर (Irredeemable Preference Share)</p> <p>(ङ) साधारण जगेडा कोष</p> <p>(च) सञ्चित नाफा/नोक्सान</p> <p>(छ) पूँजी फिर्ता जगेडा कोष (Capital Redemption Reserve)</p> <p>(ज) पूँजी समायोजन कोष</p> <p>(झ) कल्स इन एडभान्स</p> <p>(ञ) अन्य स्वतन्त्र कोष</p> <p>१.२ प्राथमिक पूँजी गणना गर्दा देहायका शीर्षकहरूमा रहेको रकम घटाउनु पर्नेछ :-</p> <p>(क) ख्याति (Goodwill),</p> <p>(ख) यस बैंकले तोकेको सीमाभन्दा बढी हुने गरी संगठित संस्थाको शेयर तथा सुरक्षणपत्रहरूमा लगानी गरेको रकम,</p> <p>(ग) आफ्नो वित्तीय स्वार्थ भएका संगठित संस्थाहरूको शेयर तथा सुरक्षणपत्रमा गरेको सम्पूर्ण लगानी रकम,</p> <p>(घ) अवास्तविक सम्पत्ति (Fictitious assets)</p> <p>यस प्रयोजनको लागि अनुसन्धान, विकास तथा कम्प्यूटर सफ्टवेयर बाहेकका अन्य अवास्तविक खर्च सम्भक्तु पर्छ।</p> <p>(ङ) प्रचलित ऐन तथा कानूनले प्रतिबन्ध गरेका व्यक्ति तथा समूहलाई प्रदान गरेको कर्जा तथा सुविधा।</p>	<p>३. पूँजीकोषको वर्गीकरण</p> <p>पूँजीकोष गणना प्रयोजनको निमित्त इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको पूँजीकोषलाई देहाय वमोजिमका शीर्षकहरू रहने गरी २ भागमा वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ।</p> <p>१. <u>प्राथमिक पूँजी</u></p> <p>(क) चुक्ता पूँजी (साधारण शेयर)</p> <p>(ख) प्रस्तावित वोनस शेयर</p> <p>(ग) शेयर प्रिमियम</p> <p>(घ) फिर्ता नहुने अग्राधिकार शेयर (Irredeemable Preference Share)</p> <p>(ङ) साधारण जगेडा कोष</p> <p>(च) सञ्चित नाफा/नोक्सान</p> <p>(छ) पूँजी फिर्ता जगेडा कोष (Capital Redemption Reserve)</p> <p>(ज) पूँजी समायोजन कोष</p> <p>(झ) कल्स इन एडभान्स</p> <p>(ञ) अन्य स्वतन्त्र कोष</p> <p>प्राथमिक पूँजी गणना गर्दा देहायका शीर्षकहरूमा रहेको रकम घटाउनु पर्नेछ :-</p> <p>(क) ख्याति (Goodwill),</p> <p>(ख) यस बैंकले तोकेको सीमाभन्दा बढी हुने गरी संगठित संस्थाको शेयर तथा सुरक्षणपत्रहरूमा लगानी गरेको रकम,</p> <p>(ग) आफ्नो वित्तीय स्वार्थ भएका संगठित संस्थाहरूको शेयर तथा सुरक्षणपत्रमा गरेको सम्पूर्ण लगानी रकम,</p> <p>(घ) अवास्तविक सम्पत्ति (Fictitious assets)</p> <p>यस प्रयोजनको लागि अनुसन्धान, विकास तथा कम्प्यूटर सफ्टवेयर बाहेकका अन्य अवास्तविक खर्च सम्भक्तु पर्छ।</p> <p>(ङ) प्रचलित ऐन तथा कानूनले प्रतिबन्ध गरेका व्यक्ति तथा समूहलाई प्रदान गरेको कर्जा तथा सुविधा।</p>

Me Anzla Lal
१

	<p>तर, उपर्युक्त व्यक्ति तथा समूहलाई कर्जा तथा सुविधा प्रदान गर्दा प्रचलित ऐन तथा कानूनले प्रतिबन्ध नगरेको अवस्थामा सो प्रतिबन्ध लागेको १ वर्ष वा कर्जाको भुक्तानी अवधि समाप्त हुने समयमध्ये जुन अघि हुन्छ सो समयसम्म यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।</p> <p>(च) यस बैंकको निर्देशन पालना नगरी स्व:प्रयोजनका लागि घरजग्गा खरिद गरेको रकम ।</p> <p>(छ) सीमाभन्दा बढी आवास भवन निर्माण तथा जग्गा विकासमा लगानी गरेको रकम ।</p> <p>(ज) तोकिएको समयभित्र विक्री वितरण गर्न नसकेको शेयर प्रत्याभूति ।</p>	<p>तर, उपर्युक्त व्यक्ति तथा समूहलाई कर्जा तथा सुविधा प्रदान गर्दा प्रचलित ऐन तथा कानूनले प्रतिबन्ध नगरेको अवस्थामा सो प्रतिबन्ध लागेको १ वर्ष वा कर्जाको भुक्तानी अवधि समाप्त हुने समयमध्ये जुन अघि हुन्छ सो समयसम्म यो व्यवस्था लागू हुने छैन ।</p> <p>(च) यस बैंकको निर्देशन पालना नगरी स्व:प्रयोजनका लागि घरजग्गा खरिद गरेको रकम ।</p> <p>(छ) संस्था आफैले सीमाभन्दा बढी आवास भवन निर्माण तथा जग्गा विकासमा लगानी गरेको रकम ।</p> <p>(ज) तोकिएको समयभित्र विक्री वितरण गर्न नसकेको शेयर प्रत्याभूति ।</p>
बुँदा ३	<p>२. पूरक पूँजी</p> <p>(ख) सम्पत्ति पूनर्मूल्याङ्कन कोष</p> <p>पूरक पूँजी गणना गर्दा सम्पत्ति पूनर्मूल्याङ्कन कोष वापतको रकम समेत समावेश गरी निस्किएको कुल पूरक पूँजीको २ प्रतिशतसम्म गणना गर्न पाइने छ । यस कोषमा रहेको रकम वा कुल पूरक पूँजीको २ प्रतिशतमध्ये जुन कम हुन्छ सोही रकम मात्र समावेश गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>२. पूरक पूँजी</p> <p>(ख) सम्पत्ति पूनर्मूल्याङ्कन कोष</p> <p>पूरक पूँजी गणना गर्दा सम्पत्ति पूनर्मूल्याङ्कन कोष वापतको रकम समेत समावेश गरी निस्किएको कुल पूरक पूँजीको २ प्रतिशतसम्म गणना गर्न पाइने छ । यस कोषमा रहेको रकम वा कुल पूरक पूँजीको २ प्रतिशतमध्ये जुन कम हुन्छ सोही रकम मात्र समावेश गर्नु पर्नेछ । यसरी सम्पत्ति पूनर्मूल्याङ्कन कोषको रकम समावेश गर्दा सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सो सम्बन्धमा स्पष्ट नीतिगत व्यवस्था गरी सञ्चालक समितिबाट निर्णय गराएर मात्र त्यस्तो कोष खडा गरेको हुनुपर्नेछ ।</p>
	<p>(ग) हाइब्रिड पूँजी उपकरणहरू (Hybrid Capital Instruments)</p> <p>(२) यस बैंकले स्वीकृति दिएमा बाहेक धारकले आफ्नो इच्छा अनुरूप भुक्तानी प्राप्त गर्न नसक्ने गरी जारी गरेका उपकरणहरू ।</p> <p>तर, कुनै एक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले जारी गरेको हाइब्रिड पूँजी उपकरणहरू (Hybrid Capital Instruments) अन्य इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले धारण (खरिद) गर्न पाउने छैन ।</p> <p>(घ) सुरक्षण नराखिएको सहायक आवधिक ऋण (Subordinated Term Debt)</p> <p>पाँच वर्षभन्दा बढी भुक्तानी अवधि भएको, निक्षेपकर्ताहरूभन्दा पछाडि मात्र भुक्तानी पाउने गरी कुनै पनि सुरक्षण नराखी जारी गरेको ऋणपत्रहरू र सीमित भुक्तानी अवधि भएका/अवधि तोकिएका फिर्ता हुन सक्ने अग्राधिकार शेयरहरू यस अन्तर्गत समावेश हुनेछन् । यी उपकरणहरूको घट्दो मूल्यलाई जनाउन इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस्ता उपकरणहरूको मूल्यमा पछिल्लो पाँच वर्षदेखि बीस प्रतिशतले घटाउदै लैजानु पर्नेछ । कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्थाले लामो अवधिपछि वा विभिन्न चरणहरूमा साधारण शेयरमा परिणत हुने वा तोकिएका शर्तहरू पूरा गरेर मात्र फिर्ता हुने शर्तमा यस्तो उपकरण जारी गरेको अवस्थामा साधारण शेयरमा परिणत भएको रकम चुक्ता पूँजीमा र शेयरमा परिणत नभएको रकम यस अन्तर्गत राखी पूरक पूँजीमा गणना गर्न सकिनेछ ।</p> <p>तर, यस्ता उपकरणहरू जारी गर्दा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको पचास प्रतिशतभन्दा बढी रकम उठाउन पाइने छैन ।</p>	<p>(ग) हाइब्रिड पूँजी उपकरणहरू (Hybrid Capital Instruments)</p> <p>(२) यस बैंकले स्वीकृति दिएमा बाहेक धारकले आफ्नो इच्छा अनुरूप भुक्तानी प्राप्त गर्न नसक्ने गरी जारी गरेका उपकरणहरू ।</p> <p>(घ) सुरक्षण नराखिएको सहायक आवधिक ऋण (Subordinated Term Debt)</p> <p>पाँच वर्षभन्दा बढी भुक्तानी अवधि भएको, निक्षेपकर्ताहरूभन्दा पछाडि मात्र भुक्तानी पाउने गरी कुनै पनि सुरक्षण नराखी जारी गरेको ऋणपत्रहरू र सीमित भुक्तानी अवधि भएका/अवधि तोकिएका फिर्ता हुन सक्ने अग्राधिकार शेयरहरू यस अन्तर्गत समावेश हुनेछन् । यी उपकरणहरूको घट्दो मूल्यलाई जनाउन इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस्ता उपकरणहरूको मूल्यमा पछिल्लो पाँच वर्षदेखि बीस प्रतिशतले घटाउदै लैजानु पर्नेछ । कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्थाले लामो अवधिपछि वा विभिन्न चरणहरूमा साधारण शेयरमा परिणत हुने वा तोकिएका शर्तहरू पूरा गरेर मात्र फिर्ता हुने शर्तमा यस्तो उपकरण जारी गरेको अवस्थामा साधारण शेयरमा परिणत भएको रकम चुक्ता पूँजीमा र शेयरमा परिणत नभएको रकम यस अन्तर्गत राखी पूरक पूँजीमा गणना गर्न सकिनेछ ।</p> <p>तर, यस्ता उपकरणहरू जारी गर्दा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको पचास प्रतिशतभन्दा बढी रकम उठाउन पाइने छैन ।</p> <p>कुनै एक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले जारी गरेको हाइब्रिड पूँजी उपकरणहरू (Hybrid Capital Instruments) अन्य</p>

 २

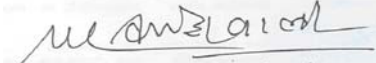
		इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले धारण (खरिद) गर्न पाउने छैन ।
बुँदा ४	४. कुल जोखिम भारत सम्पत्ति पूँजीकोष गणना गर्ने प्रयोजनको लागि कुल जोखिम भारत सम्पत्तिलाई निम्नानुसार दुई वर्गमा विभाजन गरिएको छ । (१) वासलातभित्रको जोखिम भारत सम्पत्ति । (२) वासलातबाहिरको जोखिम भारत कारोबार ।	४. कुल जोखिम भारत सम्पत्ति पूँजीकोष गणना गर्ने प्रयोजनको लागि कुल जोखिम भारत सम्पत्तिलाई निम्नानुसार तीन वर्गमा विभाजन गरिएको छ । (१) वासलातभित्रको जोखिम भारत सम्पत्ति । (२) वासलातबाहिरको जोखिम भारत कारोबार । (३) सञ्चालन जोखिम वापतको जोखिम भारत रकम ।
बुँदा ६	६. संचालन जोखिम सम्बन्धी व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका संस्थाले पूँजीकोष गणना गर्दा संचालन जोखिम वापत कुल सम्पत्तिको ५ प्रतिशत रकम जोखिम भारत सम्पत्तिको रुपमा थप गर्नुपर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ । उपरोक्त बमोजिम पूँजीकोष गणना गर्दा देहाय बमोजिमको समयसीमा अनुसार कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । (क) २०७० आषाढ मसान्तका लागि २ प्रतिशत (ख) २०७० श्रावण देखि २०७१ आषाढ मसान्तसम्म ४ प्रतिशत (ग) २०७१ श्रावण देखि ५ प्रतिशत ।	६. संचालन जोखिम सम्बन्धी व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका संस्थाले पूँजीकोष गणना गर्दा संचालन जोखिम वापत कुल सम्पत्तिको ५ प्रतिशत रकम जोखिम भारत सम्पत्तिको रुपमा थप गर्नुपर्ने व्यवस्था कायम गरिएको छ ।
बुँदा ७	७. पूँजीकोष अनुपात निर्धारण सूत्र (ग) जोखिम भारत सम्पत्तिको योग = वासलातभित्रका कुल जोखिम भारत सम्पत्ति + वासलात बाहिरका कुल जोखिम भारत सम्पत्ति	७. पूँजीकोष अनुपात निर्धारण सूत्र (ग) जोखिम भारत सम्पत्तिको योग = वासलातभित्रका कुल जोखिम भारत सम्पत्ति + वासलात बाहिरका कुल जोखिम भारत सम्पत्ति + सञ्चालन जोखिमका लागि जोखिम भारत रकम
बुँदा ९	९. ICAAP मार्गदर्शन सम्बन्धमा यस बैकबाट जारी Capital Adequacy Framework 2007 बमोजिम “क” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले पहिचान गरेका जोखिमका अतिरिक्त बैक अनुसारको अन्तरनिहित अन्य जोखिमहरु समेत पहिचान गरी सो अनुरूपको पूँजीकोष कायम गर्न यसै साथ संलग्न Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) Guidelines जारी गरिएको छ ।	९. ICAAP मार्गदर्शन सम्बन्धमा यस बैकबाट जारी Capital Adequacy Framework 2007 बमोजिम “क” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले पहिचान गरेका जोखिमका अतिरिक्त बैक अनुसारको अन्तरनिहित अन्य जोखिमहरु समेत पहिचान गरी सो अनुरूपको पूँजीकोष कायम गर्न यसै साथ संलग्न Internal Capital Adequacy Assessment Process (ICAAP) Guidelines जारी गरिएको छ । यसरी जारी गरिएको ICAAP Guidelines पालना गर्नु सम्बन्धित बैकको कर्तव्य हुनेछ ।
	११. पूँजीकोष सम्बन्धी निर्देशनहरुको पालना नभएमा हुने कारवाही (ख) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले कुनै आर्थिक वर्षको बीचको कुनै अवधिमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्न नसकेको भएता पनि सोही आर्थिक वर्षको अन्त्यमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम भएको आधारमा नगद लाभांश तथा बोनस शेयर वितरण गर्न पाईने छैन । यो व्यवस्थाले सो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा वाह्य लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित वित्तीय विवरणबाट तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम भएको आधारमा स्वीकृत पूँजी योजना अनुसारको बोनस शेयर घोषणा/वितरण गर्न बाधा पर्ने छैन ।	११. पूँजीकोष सम्बन्धी निर्देशनहरुको पालना नभएमा हुने कारवाही (ख) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले कुनै आर्थिक वर्षको बीचको कुनै अवधिमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम गर्न नसकेको भएता पनि सोही आर्थिक वर्षको अन्त्यमा तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम भएको आधारमा नगद लाभांश तथा बोनस शेयर वितरण गर्न पाईने छैन । यो व्यवस्थाले सो आर्थिक वर्षको अन्त्यमा वाह्य लेखापरीक्षकबाट प्रमाणित वित्तीय विवरणबाट तोकिएको अनुपातमा न्यूनतम पूँजीकोष कायम भएको आधारमा यस

me awzlaal

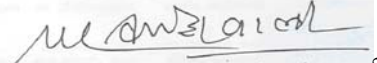
			बैंकको स्वीकृति लिई बोनस शेयर घोषणा/वितरण गर्न बाधा पर्ने छैन ।
ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. १.२	जोखिम भारित सम्पत्ति विवरण तालिका -ख र ग वर्गको हकमा) खुद गैर बैंकिंग सम्पत्ति	जोखिम भारित सम्पत्ति विवरण तालिका (ख र ग वर्गको हकमा) (रू हजारमा.....)	गैर बैंकिंग सम्पत्ति
अनुसूची	Capital Adequacy Framework 2007(updated July 2008) FORM NO. 6: RISK WEIGHTED EXPOSURE FOR OPERATIONAL RISK Equivalent Risk Weight Exposure [h=f+g]	Capital Adequacy Framework 2007(updated July 2008) FORM NO. 6: RISK WEIGHTED EXPOSURE FOR OPERATIONAL RISK Equivalent Risk Weight Exposure [h=f or g]	
इ.प्रा.निर्देशन नं. २/०७०	यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले गर्नु पर्ने कर्जा सापटको वर्गीकरण र सोको संभावित नोक्सानीमा कायम गर्नु पर्ने व्यवस्था सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ७९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायको निर्देशन जारी गरिएको छ ।	यस बैंकबाट “क”, “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रवाह गरेको कर्जा सापटको वर्गीकरण र सोको संभावित नोक्सानीमा कायम गर्नु पर्ने व्यवस्थाका सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ७९ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी देहायको निर्देशन जारी गरिएको छ ।	
बुँदा २	२. असल कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था २. बढीमा एक वर्षसम्म भुक्तानी अवधि भएको चालू पूँजी कर्जालाई मात्र नवीकरण गर्दा असल कर्जामा समावेश गर्न सकिने छ । चालू पूँजी प्रकृतिका कर्जाहरूमा प्राप्त हुनु पर्ने व्याज नियमित नभएको अवस्थामा त्यस्तो कर्जालाई व्याज वक्यौता अवधिको आधारमा वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ ।	२. असल कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था २. बढीमा एक वर्षसम्म भुक्तानी अवधि भएको चालू पूँजी कर्जालाई नवीकरण गर्दा असल कर्जामा समावेश गर्न सकिने छ । ईजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले ऋणीको कर्जा तिर्न सक्ने क्षमता, भावी नगद प्रवाह, आम्दानीको स्रोत जस्ता कर्जा प्रवाहका न्यूनतम आधारहरूको विश्लेषण पश्चात कर्जा सदुपयोगको सुनिश्चितता हुने गरी मात्र कर्जा नवीकरण गर्नुपर्नेछ । चालू पूँजी प्रकृतिका कर्जाहरूमा प्राप्त हुनु पर्ने व्याज नियमित नभएको अवस्थामा त्यस्तो कर्जालाई व्याज वक्यौता अवधिको आधारमा वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ ।	
बुँदा ३	३. खराब कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था भाका नाघेको वा ननाघेको कुनै पनि कर्जामा देहायको कुनै कैफियत देखिएमा त्यस्तो कर्जा तथा सापटलाई खराब कर्जामा वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ :- (क) सुरक्षणको बजार मूल्यले कर्जाको सुरक्षण हुन नसक्ने भएमा, (ख) ऋणी टाट पल्टेमा वा टाट पल्टेको घोषणा भएमा, (ग) ऋणी हराएमा वा गायब भएमा, (घ) प्रतितपत्र, जमानत तथा अन्य सम्भावित दायित्वहरू फोर्स लोन (Force Loan) को रुपमा कोषमा आधारित कर्जामा परिणत भएको अवस्थामा त्यसरी कर्जामा परिणत भएको मितिले नब्बे दिनसम्म असुली नभएमा, (ङ) खरिद वा डिस्काउन्ट गरेको विल्सको भुक्तानी मिति (due date) ले नब्बे दिनसम्म असुली नभएमा, (च) कर्जा दुरुपयोग भएमा, (छ) कर्जा असुल हुन नसकी लिलामी प्रक्रिया शुरु भएको छ महिना नाघेमा वा असुली प्रक्रिया अन्तर्गत अदालतमा मुद्दा चलिरहेको अवस्थामा, (ज) कर्जा सूचना केन्द्रको कालोसूचीमा रहेका ऋणीलाई कर्जा प्रदान गरेको अवस्थामा, (झ) परियोजना/व्यवसाय संचालन हुने अवस्था नरहेमा, परियोजना वा व्यवसाय संचालनमा नभएमा, (ञ) Credit Card कर्जा भाका नाघेको मितिले नब्बे दिन भित्र	३. खराब कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था भाका नाघेको वा ननाघेको कुनै पनि कर्जामा देहायको कुनै कैफियत देखिएमा त्यस्तो कर्जा तथा सापटलाई खराब कर्जामा वर्गीकरण गर्नु पर्नेछ :- (क) ऋणी टाट पल्टेमा वा टाट पल्टेको घोषणा भएमा, (ख) ऋणी हराएमा वा गायब भएमा, (ग) कर्जा दुरुपयोग भएमा, (घ) परियोजना/व्यवसाय संचालन हुने अवस्था नरहेमा, परियोजना वा व्यवसाय सञ्चालनमा नभएमा, (ङ) प्रतितपत्र, जमानत तथा अन्य सम्भावित दायित्वहरू फोर्स लोन (Force Loan) को रुपमा कोषमा आधारित कर्जामा परिणत भएको अवस्थामा त्यसरी कर्जामा परिणत भएको मितिले नब्बे दिनसम्म असुली नभएमा, (च) कर्जा असुल हुन नसकी लिलामी प्रक्रिया शुरु भएको १८० दिन नाघेमा वा असुली प्रक्रिया अन्तर्गत अदालतमा मुद्दा चलिरहेको अवस्थामा, (छ) कर्जा सूचना केन्द्रको कालोसूचीमा कायम रहेका ऋणीलाई कर्जा प्रदान गरेको अवस्थामा, (ज) सुरक्षणको बजार मूल्यले कर्जाको सुरक्षण हुन नसक्ने भएमा, (झ) खरिद वा डिस्काउन्ट गरेको विल्सको भुक्तानी मिति -due date_ ले नब्बे दिनसम्म असुली नभएमा, (ञ) कुनै व्यक्ति/फर्म/कम्पनीको नाममा रहेको कर्जा अर्को	

meawelal
४

	<p>अपलेखन नभएमा, (ट) टि.आर.कर्जा (Trust Receipt Loan) भुक्तानी गर्ने प्रयोजनको लागि प्रतितपत्र खोल्दाका बखत उल्लेख नगरिएको अन्य कुनै नयाँ कर्जा स्वीकृत गरी प्रवाह भएमा । (ठ) कुनै व्यक्ति/फर्म/कम्पनीको नाममा रहेको कर्जा अर्को व्यक्ति/फर्म/कम्पनीले उपभोग गरेको अवस्थामा । तर एउटै समूहमा पर्ने फर्म/कम्पनीको हकमा कुल सीमा कायम गर्न बाधा पुग्ने छैन ।</p>	<p>व्यक्ति/फर्म/कम्पनीले उपभोग गरेको अवस्थामा, तर एउटै समूहमा पर्ने फर्म/कम्पनीको हकमा कुल सीमा कायम गर्न बाधा पुग्ने छैन, (ट) टि.आर.कर्जा (Trust Receipt Loan) भुक्तानी गर्ने प्रयोजनको लागि प्रतितपत्र खोल्दाका बखत उल्लेख नगरिएको अन्य कुनै नयाँ कर्जा स्वीकृत गरी प्रवाह भएमा । (ठ) Credit Card कर्जा भाका नाघेको मितिले नबन्ने दिन भित्र अपलेखन नभएमा ।</p>
बुँदा ४	<p>४. आवधिक कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था (२) जलविद्युत परियोजना, विद्युत प्रसारण लाइन (Transmission Line) र केवलकार निर्माण परियोजना कर्जाको हकमा कुनै किस्ताले भाका नाघेमा ९० दिन भन्दा कम अवधिसम्म असल कर्जाको रुपमा १ प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ, र ९० दिनभन्दा बढीले भाका नाघेमा त्यस्तो किस्ता रकमलाई खराब वर्गमा वर्गीकरण गरी किस्ताको शतप्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>४. आवधिक कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था (२) जलविद्युत परियोजना, विद्युत प्रसारण लाइन (Transmission Line) र केवलकार निर्माण परियोजना कर्जाको हकमा कुनै किस्ताले ९० दिनभन्दा बढीले भाका नाघेमा त्यस्तो किस्ता रकमलाई खराब वर्गमा वर्गीकरण गरी किस्ताको शतप्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ ।</p>
बुँदा ५	<p>५. सुनचाँदी कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले देहायका व्यवस्था तथा शर्तहरु पूरा गरी सुनचाँदी धितो राखी कर्जा प्रदान गर्न सक्ने छन् :- (क) संस्थाको कर्जा नीति/विनियमावलीमा सुनचाँदी धितो लिई कर्जा प्रदान गर्ने व्यवस्था उल्लेख भएको हुनु पर्ने, (ख) संस्थाले सुनचाँदीको कर्जा कारोवार गर्नु अगावै आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था, सुरक्षणको मूल्याङ्कन व्यवस्था, ढुकुटी वीमा तथा जाँचकी सम्बन्धी व्यवस्था गरेको हुनु पर्ने, (ग) वित्तीय संस्थाको लागि सुनचाँदी कर्जा उपयोगी र मुनाफादायक भए/नभएको बारे वार्षिकरुपमा अध्ययन गरी सञ्चालक समितिबाट वार्षिक अनुगमन हुनु पर्ने ।</p>	<p>५. सुनचाँदी कर्जा सम्बन्धी थप व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले देहायका व्यवस्था तथा शर्तहरु पूरा गरी सुनचाँदी धितो राखी कर्जा प्रदान गर्न सक्ने छन् :- (क) संस्थाको कर्जा नीति/विनियमावलीमा सुनचाँदी धितो लिई कर्जा प्रदान गर्ने व्यवस्था उल्लेख भएको हुनु पर्ने, (ख) संस्थाले सुनचाँदीको कर्जा कारोवार गर्नु अगावै आवश्यक सुरक्षा व्यवस्था, सुरक्षणको मूल्याङ्कन व्यवस्था, ढुकुटी वीमा तथा जाँचकी सम्बन्धी व्यवस्था गरेको हुनु पर्ने,</p>
बुँदा ६	<p>६. ओभरड्राफ्ट सीमा नाघ्ने गरी साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्न नपाइने ओभरड्राफ्ट सीमा नाघ्ने गरी ग्राहकको चल्ती खाताबाट ओभरड्रन (Overdrawn) गरी कर्जाको साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्न पाइने छैन । तर, यस व्यवस्थाले ग्राहकको खातामा रहेको मौज्जात खर्च गरी साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्न बन्देज लगाएको मानिने छैन । ग्राहकको खाता खर्च गरी साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्दा खाता ओभरड्रन (Overdrawn) भई हिसाव राफसाफ नभएको खण्डमा यसरी असुलउपर नभएका कर्जाहरुमा ओभरड्रन गरेको साँवा रकम समेत बक्यौता कर्जा रकममा समावेश गरी त्यस्ता कर्जाहरु जुन वर्गमा पर्ने हो सो भन्दा एक तह मुनिको वर्गमा समावेश गर्नु पर्नेछ । खाता खर्च गर्दा ग्राहकलाई प्रदान गरिएको सीमा नघाएर ओभरड्रन (Overdrawn) गर्न पाइने छैन ।</p>	<p>६. ओभरड्राफ्ट सीमा नाघ्ने गरी ग्राहकको खाताबाट साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्न नपाइने ओभरड्राफ्ट सीमा नाघ्ने गरी ग्राहकको चल्ती खाताबाट ओभरड्रन (Overdrawn) गरी कर्जाको साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्न पाइने छैन । ग्राहकको खाता खर्च गरी साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्दा खाता ओभरड्रन (Overdrawn) भई हिसाव राफसाफ नभएको खण्डमा यसरी असुलउपर नभएका कर्जाहरुमा ओभरड्रन गरेको साँवा रकम समेत बक्यौता कर्जा रकममा समावेश गरी त्यस्ता कर्जाहरु जुन वर्गमा पर्ने हो सो भन्दा एक तह मुनिको वर्गमा समावेश गर्नु पर्नेछ । तर, यस व्यवस्थाले ग्राहकको खातामा रहेको मौज्जात खर्च गरी साँवा तथा ब्याज असुलउपर गर्न बन्देज लगाएको मानिने छैन ।</p>
बुँदा ७	<p>७. ग्रेस अवधि सम्बन्धी व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरुले आवधिक कर्जा प्रदान गर्दा समान्यतया एक वर्षभन्दा बढी ग्रेस अवधि राखी कर्जा प्रदान गर्न पाइने छैन । सो भन्दा बढी ग्रेस अवधि प्रदान गर्नुपर्ने भएमा के कति कारणले र कुन कुन आधारमा ग्रेस अवधि थप गर्नुपरेको हो सोको व्यहोरा खुलाई कर्जा स्वीकृतको समयमानै सो कर्जा स्वीकृत गर्न अख्तियार प्राप्त स्तर भन्दा माथिल्लो स्तरबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि सबभन्दा माथिल्लो स्तर संचालक समिति हुनेछ । स्पष्टीकरण: ग्रेस अवधि भन्नाले कर्जा प्रवाह मितिदेखि कर्जाको किस्ता भुक्तानी गर्न सुरु हुने मिति बुझ्नु पर्नेछ ।</p>	<p>७. ग्रेस अवधि सम्बन्धी व्यवस्था सामान्यतया एक वर्षभन्दा बढी ग्रेस अवधि राखी आवधिक कर्जा प्रदान गर्न पाइने छैन । सो भन्दा बढी ग्रेस अवधि प्रदान गर्नुपर्ने भएमा के कति कारणले र कुन कुन आधारमा बढी ग्रेस अवधि कायम गर्नुपरेको हो सोको व्यहोरा खुलाई कर्जा स्वीकृतको समयमानै सो कर्जा स्वीकृत गर्न अख्तियार प्राप्त अधिकारी भन्दा एक तह माथिल्लो अधिकारीबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि सबभन्दा माथिल्लो स्तर संचालक समिति हुनेछ । स्पष्टीकरण: ग्रेस अवधि भन्नाले कर्जा प्रवाह मितिदेखि कर्जाको किस्ता भुक्तानी गर्न शुरु हुने मिति बुझ्नु पर्नेछ ।</p>

५

<p>बुँदा ८</p>	<p>८. कर्जाको पुनरतालिकीकरण र पुनरसंरचना सम्बन्धी व्यवस्था (२) नेपाल सरकार अन्तरगत रहेको रुग्ण उद्योग प्रारम्भिक छानविन तथा सिफारिश समितिद्वारा सिफारिश प्राप्त उद्योगहरूलाई गएको कर्जा पुनरतालिकीकरण वा पुनरसंरचना गर्नु पर्ने अवस्थामा न्यूनतम बाह्र प्रतिशत ब्याज भुक्तानी भई अन्य प्रकृत्याहरु समेत पूरा गरेपछि कर्जा पुनरतालिकीकरण वा पुनरसंरचना गर्दा न्यूनतम पच्चीस प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । तर, बाह्र प्रतिशत भन्दा कम ब्याज भुक्तानी भई कर्जा पुनरतालिकीकरण वा पुनरसंरचना गरिएको अवस्थामा साविकको भाका नाघेको अवधिको आधारमा प्रचलित व्यवस्था बमोजिम कर्जा नोक्सानीको लागि व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>८. कर्जाको पुनरतालिकीकरण र पुनरसंरचना सम्बन्धी व्यवस्था (२) नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा प्रकाशित रुग्ण उद्योगको पुनरस्थापना तथा उपयुक्त निकासको लागि यस बैकले जारी गरेको रुग्ण उद्योगका सम्बन्धमा वित्तीय क्षेत्रबाट हुनसक्ने सुबिधा सम्बन्धी कार्यविधि, २०७० बमोजिम हुने गरी कर्जा पुनरतालिकीकरण वा पुनरसंरचना गर्दा न्यूनतम पच्चीस प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।</p>
<p>बुँदा ९</p>	<p>९. कर्जा नोक्सानी वापत कायम गर्नु पर्ने व्यवस्था (१) यस निर्देशन बमोजिम वर्गीकरण गरिएका कर्जा तथा बिल्स खरिदहरूको लागि बक्यौता साँवा रकमको आधारमा देहाय बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ :- कर्जा वर्गीकरण न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (क) असल १ प्रतिशत (ख) कमसल २५ प्रतिशत (ग) शंकास्पद ५० प्रतिशत (घ) खराव/कालोसूचीमा परेका व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संगठित संस्थाहरूलाई प्रदान गरेको कर्जा दोहारिएकोले १०० प्रतिशत</p>	<p>९. कर्जा नोक्सानी वापत कायम गर्नु पर्ने व्यवस्था (१) यस निर्देशन बमोजिम वर्गीकरण गरिएका कर्जा तथा बिल्स खरिदहरूको लागि बक्यौता साँवा रकमको आधारमा देहाय बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ :- कर्जा वर्गीकरण न्यूनतम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (क) असल १ प्रतिशत (ख) कमसल २५ प्रतिशत (ग) शंकास्पद ५० प्रतिशत (घ) खराव १०० प्रतिशत</p>
<p>बुँदा ९</p>	<p>(२) पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरेको कर्जाको हकमा सो वापत देहाय बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ । (क) पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्ने समयमा असल वर्गमा वर्गीकरण भैरहेका कर्जाहरूलाई पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्दा न्यूनतम साँढे बाह्र (१२.५) प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । कमसल, शंकास्पद तथा खराव वर्गमा वर्गीकरण भैसकेका कर्जाहरूलाई पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्दा पूर्ववत कायम गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थामा बुँदा नं. १० (ग) को अवस्थामा बाहेक कुनै समायोजन गर्न पाइने छैन । किस्ताबन्दी वा सम मासिक किस्ता (Equal Monthly Instalment, EMI) मा प्रदान गरिएका कर्जाहरूको हकमा कर्जाको साँवा तथा ब्याज नियमित रहेको अवस्थामा देहायको त्यस्तो कर्जाको लागि पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण सरह थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्ने छैन । (अ) कर्जाको किस्ता अग्रिम भुक्तानी भएको (Prepayment) कारणले किस्ताबन्दीको रकम एवं किस्ता संख्या कम भएमा । (आ) बजारको अवस्था हेरी ब्याजदर परिवर्तन गरिएको कारणबाट कर्जाको समयावधि तथा किस्ता रकम परिवर्तन भएमा । यस प्रसंगमा ब्याजदर बढेर कर्जाको समयावधि तथा किस्ता संख्या थपिन गएमा कर्जा स्वीकृत गर्ने समयमा निर्धारण गरिएका किस्ता रकम घटाउन पाइने छैन । त्यस्तै, ब्याजदर कम भई कर्जाको समयावधि तथा किस्ता संख्या घट्न गएमा पनि कर्जा स्वीकृत गर्ने बेलामा निर्धारित किस्ता रकम घटाउन पाइने छैन ।</p>	<p>(२) पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरेको कर्जाको हकमा सो वापत देहाय बमोजिम कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ : (क) पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्ने समयमा असल वर्गमा वर्गीकरण भैरहेका कर्जाहरूलाई पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्दा न्यूनतम साँढे बाह्र (१२.५) प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । कमसल, शंकास्पद तथा खराव वर्गमा वर्गीकरण भैसकेका कर्जाहरूलाई पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गर्दा पूर्ववत कायम गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थामा लगातार दुईवर्षसम्म नियमित भएको अवस्थामा बाहेक कुनै समायोजन गर्न पाइने छैन । किस्ताबन्दी वा सम मासिक किस्ता (Equal Monthly Instalment, EMI) मा प्रदान गरिएका कर्जाहरूको हकमा कर्जाको साँवा तथा ब्याज नियमित रहेको अवस्थामा देहायको त्यस्तो कर्जाको लागि पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण सरह थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्ने छैन . (अ) कर्जाको किस्ता अग्रिम भुक्तानी भएको (Prepayment) कारणले किस्ताबन्दीको रकम एवं किस्ता संख्या कम भएमा । (आ) परिवर्तनशील ब्याजदर भएका कर्जाको ब्याजदर परिवर्तन भएको कारणबाट कर्जाको समयावधि तथा किस्ता रकम परिवर्तन भएमा । यस प्रसंगमा ब्याजदर बढेर कर्जाको समयावधि तथा किस्ता संख्या थपिन गएमा कर्जा स्वीकृत गर्ने समयमा निर्धारण गरिएका किस्ता रकम घटाउन पाइने छैन । त्यस्तै, ब्याजदर कम भई कर्जाको समयावधि तथा किस्ता संख्या घट्न गएमा पनि कर्जा स्वीकृत गर्ने बेलामा निर्धारित किस्ता रकम घटाउन पाइने छैन ।</p>

६

<p>बुँदा १०</p>	<p>१०. कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई समायोजन गर्न पाउने अवस्था कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई देहायको अवस्था बाहेक समायोजन गर्न पाइने छैन :- (क) कर्जा अपलेखन भएमा, (ख) कर्जाको भुक्तानी किस्तावन्दी वा आंशिक रुपमा भएमा कर्जा वर्गीकरण अनुरूपको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्दा भुक्तानी भएको हदसम्मको कर्जा वापत गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई Write back गरी समायोजन गर्न सकिने, र (ग) कर्जा पुनरतालिकीकरण वा पुनरसंरचना गरी कर्जा पुनरवर्गीकरण भएमा पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरिएका कर्जाको साँवा तथा ब्याजको भुक्तानी लगातार दुई वर्षसम्म नियमित भएमा । यस्ता कर्जाहरूको विवरण अलगगै तयार गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>१०. कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई समायोजन गर्न पाउने अवस्था कर्जा नोक्सानी व्यवस्थालाई देहायको अवस्था बाहेक समायोजन गर्न पाइने छैन :- (क) कर्जा अपलेखन भएमा, (ख) कर्जाको भुक्तानी किस्तावन्दी वा आंशिक रुपमा भएमा कर्जा वर्गीकरण अनुरूपको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्दा भुक्तानी भएको हदसम्मको कर्जा वापत गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था, (ग) पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरिएका कर्जाको साँवा तथा ब्याजको भुक्तानी लगातार दुई वर्षसम्म नियमित भएमा र (घ) कर्जा चुक्ता भएमा ।</p>
<p>बुँदा ११</p>	<p>११. गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको नोक्सानी व्यवस्था र लिलाम बिक्री सम्बन्धमा (३) (ख) आफ्नो संस्थाको नाममा रहेको गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको लिलाम गर्नुपूर्व स्वतन्त्र मूल्यांकनकर्ताबाट मूल्यांकन गराउनु पर्नेछ । अधिक/न्यून मूल्यांकन गराउन पाइने छैन ।</p>	<p>११. गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको नोक्सानी व्यवस्था र लिलाम बिक्री सम्बन्धमा (३) (ख) आफ्नो संस्थाको नाममा रहेको गैर बैकिङ्ग सम्पत्तिको लिलाम गर्नुपूर्व स्वतन्त्र मूल्यांकनकर्ताबाट यथार्थपरक मूल्यांकन गराउनु पर्नेछ ।</p>
<p>बुँदा ११</p>	<p>(३)(ग) आर्थिक प्रशासन विनियमावलीमा धितो सुरक्षण/गैर बैकिङ्ग सम्पत्ति लिलाम सम्बन्धमा पारदर्शी र स्पष्ट व्यवस्था गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थाको हित संरक्षण हुने गरी बिक्री गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>(३)(ग) धितो सुरक्षण/गैर बैकिङ्ग सम्पत्ति लिलाम सम्बन्धमा इजाजतप्राप्त संस्थाले पारदर्शी र स्पष्ट व्यवस्था गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थाको हित संरक्षण हुने गरी बिक्री गर्नु पर्नेछ ।</p>
<p>बुँदा १२</p>	<p>१२. Credit Sale /Purchase/Re-purchase tyf Takeover सम्बन्धी व्यवस्था ४. कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू बीच अन्तर बैंक कारोवार अन्तरगत दिएको सापटी वा अर्को बैंक वा वित्तीय संस्थामा राखेको निक्षेप समयमा असुल उपर हुन नसकेको अवस्थामा त्यस्तो सापटी वा निक्षेपको साँवा तथा ब्याज असुल उपर गर्ने प्रयोजनको लागि सापटी वा निक्षेप लिने सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाले प्रवाह गरेको कर्जा खरिद गर्न इच्छुक सापटी दिने वा निक्षेप राख्ने बैंक वा वित्तीय संस्थाले यस बैंकको पूर्व स्वीकृति लिई देहायका प्रकृया अवलम्बन गरी कर्जा खरीद गर्न सक्ने छः</p>	<p>१२. Credit Sale /Purchase/Re-purchase तथा Takeover सम्बन्धी व्यवस्था ४. कुनै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरू बीच अन्तर बैंक कारोवार अन्तरगत दिएको सापटी वा अर्को बैंक वा वित्तीय संस्थामा राखेको निक्षेप समयमा असुल उपर हुन नसकेको अवस्थामा त्यस्तो सापटी वा निक्षेपको साँवा तथा ब्याज असुल उपर गर्ने प्रयोजनको लागि सापटी वा निक्षेप लिने सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थाले प्रवाह गरेको कर्जा खरिद गर्न इच्छुक सापटी दिने वा निक्षेप राख्ने बैंक वा वित्तीय संस्थाले सम्बन्धित ग्राहकको सहमतिमा यस बैंकको पूर्व स्वीकृति लिई देहायका प्रकृया अवलम्बन गरी कर्जा खरीद गर्न सक्ने छः</p>
<p>बुँदा १४</p>	<p>१४. निक्षेप राख्न तथा कर्जाको कारोवार गर्ने सम्बन्धमा १. इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ बाहेक अन्य प्रचलित कानून बमोजिम निक्षेप परिचालन तथा कर्जाको कारोवार गरिरहेका संस्थाहरूमा निक्षेप राख्न तथा कर्जाको कारोवार गर्न पाइने छैन । २. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ बाहेक अन्य प्रचलित कानून बमोजिम निक्षेप परिचालन तथा कर्जाको कारोवार गरिरहेका संस्थाहरूले यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप राख्न र निक्षेप रसिदको धितोमा कर्जा लिन उपरोक्त उपबुँदा १ को व्यवस्थाले बाधा पुग्नेछैन । तर, यसरी निक्षेप रसिदको धितोमा कर्जा दिँदा जुन बैंक/वित्तीय संस्थामा निक्षेप राखेको हो सोही बैंक/वित्तीय संस्थाबाट मात्र त्यस्तो कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । आफ्नो निक्षेप रसिद रहेको संस्था बाहेक अन्य बैंक/वित्तीय संस्थाबाट यस अघि प्रवाहित कर्जाको हकमा भुक्तानी मिति (Maturity Date) पश्चात नवीकरण गरी कर्जा प्रवाह गर्न पाइने छैन ।</p>	<p>१४. निक्षेप राख्न तथा कर्जाको कारोवार गर्ने सम्बन्धमा १. इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ बाहेक अन्य प्रचलित कानून बमोजिम बचत परिचालन तथा कर्जाको कारोवार गरिरहेका संस्थाहरूमा निक्षेप राख्न तथा कर्जाको कारोवार गर्न पाइने छैन । २. बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ बाहेक अन्य प्रचलित कानून बमोजिम बचत परिचालन तथा कर्जाको कारोवार गरिरहेका संस्थाहरूले यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थामा निक्षेप राख्न र निक्षेप रसिदको धितोमा कर्जा लिन उपरोक्त उपबुँदा १ को व्यवस्थाले बाधा पुग्नेछैन । तर, यसरी निक्षेप रसिदको धितोमा कर्जा दिँदा जुन बैंक/वित्तीय संस्थामा निक्षेप राखेको हो सोही बैंक/वित्तीय संस्थाबाट मात्र त्यस्तो कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । आफ्नो निक्षेप रसिद रहेको संस्था बाहेक अन्य बैंक/वित्तीय संस्थाबाट यस अघि प्रवाहित कर्जाको हकमा भुक्तानी मिति (Maturity Date) पश्चात नवीकरण गरी कर्जा प्रवाह गर्न पाइने छैन ।</p>
<p>बुँदा १४</p>	<p>५. नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ७६ र बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २८ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्था बाहेक अन्य कुनै पनि संस्थाले निक्षेप तथा</p>	<p>हायरपर्चेज कर्जा दिने कम्पनी सम्बन्धी छुट्टै व्यवस्था जारी गरिएको हुँदा उक्त व्यवस्थालाई निर्देशनबाट हटाईएको ।</p>

meawala
७

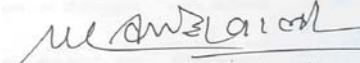
	कर्जाको कारोवार गर्न नपाउने प्रष्ट कानुनी व्यवस्था भएकोमा विभिन्न व्यापार व्यवसाय गर्ने प्राइभेट कम्पनीहरूले प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूसंग मध्यस्थता गरी आफ्ना ग्राहकहरूलाई हायर पर्चेज लगायत विविध किसिमका ऋणहरू उपलब्ध गर्ने/गराउने गरेको भन्ने बुझिन आएको हुँदा त्यसरी ऋण प्रवाह नगर्नु नगराउनु हुन यो निर्देशन जारी गरिएको छ ।	
बुँदा १६	(२) Margin Call सम्बन्धी व्यवस्था : (क) शेयरको बजार मूल्यमा हुने परिवर्तनको कारणले Margin Call गर्नु परेमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले सो को मूल्य अनुगमन गरी बढीमा ७ दिनभित्रमा निर्देशित सीमाभित्र ल्याउन ऋणी ग्राहकलाई सूचित गरी Margin Call गर्नु पर्नेछ । तर, सुरक्षणमा राखिएको शेयरको मूल्यमा १० प्रतिशतसम्मले घटेको अवस्थामा Margin Call गर्न बाध्य हुने छैन ।	शेयरको बजार मूल्यमा हुने परिवर्तनको कारणले Margin Call गर्नु परेमा सम्बन्धित बैंक तथा वित्तीय संस्थाले सो को मूल्य अनुगमन गरी बढीमा ७ दिनभित्रमा निर्देशित सीमाभित्र ल्याउन ऋणी ग्राहकलाई सूचित गरी Margin Call गर्नु पर्नेछ । तर, सुरक्षणमा राखिएको शेयरको मूल्यमा १० प्रतिशतसम्मले घटेको अवस्थामा Margin Call गर्न बाध्य हुने छैन । साथै, सुरक्षणमा राखिएको शेयरको मूल्य कुल कर्जा बब्यौता रकमको डेढ गुणा भन्दा बढी भएको अवस्थामा यस्तो Margin Call गर्नु पर्ने छैन ।
बुँदा १६	(४) देहायका अवस्थामा रहेका संस्थाहरूको शेयरको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न पाइने छैन । (क) यस बैंकको निर्देशन बमोजिम पूँजीकोषको अनुपात कायम नगरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु,	(४) देहायका अवस्थामा रहेका संस्थाहरूको शेयरको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न पाइने छैन । (क) यस बैंकबाट समस्याग्रस्त घोषणा भएका वा निर्देशन बमोजिम पूँजी कोष अनुपात कायम नगरेका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु
बुँदा १७	१७. संस्थापक शेयर धितोबन्धक राखी कर्जा प्रवाह गर्ने सम्बन्धमा इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाको १ प्रतिशत भन्दा बढी संस्थापक शेयर धारण गरेका संस्थापक/संस्थापक समूहका शेयरधनीहरूले आफूले धारण गरेको संस्थापक शेयरमध्ये ५० प्रतिशत भन्दा बढी शेयर धितो राखी कर्जा लिन पाउने छैनन् । यसपूर्व सो सीमाभन्दा बढी शेयर धितो राखी कर्जा उपयोग गरिरहेकाको हकमा उक्त कर्जाको भुक्तानी मिति वा २०६८ आषाढ मसान्तमध्ये जुन पहिले हुन्छ, सो समयभित्र तोकिएको सीमामा ल्याइसक्नु पर्नेछ ।	इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाको १ प्रतिशत भन्दा बढी संस्थापक शेयर धारण गरेका संस्थापक/संस्थापक समूहका शेयरधनीहरूले आफूले धारण गरेको संस्थापक शेयरमध्ये ५० प्रतिशत भन्दा बढी शेयर धितो राखी कर्जा लिन पाउने छैनन् । यसपूर्व सो सीमाभन्दा बढी शेयर धितो राखी कर्जा उपयोग गरिरहेकाको हकमा उक्त कर्जाको भुक्तानी मिति वा २०६८ आषाढ मसान्तमध्ये जुन पहिले हुन्छ, सो समयभित्र तोकिएको सीमामा ल्याइसक्नु पर्नेछ । धितो रोक्का गरी अभिलेख राख्ने बैंक वा वित्तीय संस्थाले यस व्यवस्थाको पालना हुने गरिमात्र धितो रोक्का राख्नुपर्नेछ ।
बुँदा २०	२०. स्वीकृत भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्र मात्र कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने सम्बन्धमा इजाजतपत्रप्राप्त राष्ट्रियस्तरका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरु बाहेक अन्य संस्थाहरूले अचल सम्पत्ति धितो राखी कर्जा प्रवाह गर्दा त्यस्तो कर्जाको धितो र परियोजना/व्यवसाय आफ्नो भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्र हुनुपर्ने छ । हायर पर्चेज अन्तर्गत कर्जा प्रवाह गर्न भने यस व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । तर, यो निर्देशन जारी हुनु अघि प्रवाह भएको कर्जाको हकमा २०७१ असार मसान्तभित्र नियमित गरिसक्नु पर्नेछ । अन्यथा, त्यस्तो कर्जा असुली नभएसम्म शत प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ । साथै, यस अघिको निर्देशन बमोजिम कार्यक्षेत्र बाहिरको धितो लिई प्रवाह भएको कर्जामा कायम गर्नुपर्ने शत प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था यस निर्देशन बमोजिम समायोजन गर्न पाइने छैन ।	२०. स्वीकृत भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्र मात्र कर्जा प्रवाह गर्नुपर्ने सम्बन्धमा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले हायरपर्चेज कर्जा बाहेक अचल सम्पत्ति धितो राखी कर्जा प्रवाह गर्दा त्यस्तो कर्जाको धितो र परियोजना/व्यवसाय आफ्नो भौगोलिक कार्यक्षेत्रभित्र हुनुपर्ने छ । भौगोलिक कार्यक्षेत्र बाहिर भएको त्यस्तो कर्जा असुली नभएसम्म शत प्रतिशत कर्जा नोक्सानी व्यवस्था कायम गर्नु पर्नेछ ।
बुँदा २३	२३. Revolving प्रकृतिका व्यक्तिगत कर्जाको सम्बन्धमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले Overdraft लगायतका Revolving प्रकृतिका व्यक्तिगत कर्जाहरू प्रवाह गर्दा रु. १ करोडसम्म मात्र प्रवाह गर्न सक्ने छन् । तर यो निर्देशन जारी हुनु अघि सीमा भन्दा बढी प्रवाह भएका त्यस्ता कर्जाहरू २०७१ आषाढ मसान्तसम्मका लागि नविकरण गर्न यो व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले Revolving प्रकृतिका व्यक्तिगत कर्जामा प्रवाहित कर्जाको विवरण ने.रा.बैंक निर्देशन फा.नं. २.४ बमोजिमको ढाँचामा तयार गरी त्रैमासिक विवरण यस्तो समयावधि	२३. Revolving प्रकृतिका व्यक्तिगत कर्जाको सम्बन्धमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले जुनसुकै धितो लिई Overdraft लगायतका Revolving प्रकृतिका व्यक्तिगत कर्जाहरू प्रवाह गर्दा रु. १ करोडसम्म मात्र प्रवाह गर्न सक्ने छन् । तर यो निर्देशन जारी हुनु अघि सीमा भन्दा बढी प्रवाह भएका त्यस्ता कर्जाहरू २०७१ आषाढ मसान्तसम्मका लागि नविकरण गर्न यो व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले Revolving प्रकृतिका व्यक्तिगत कर्जामा प्रवाहित कर्जाको विवरण ने.रा.बैंक निर्देशन फा.नं. २.४ बमोजिमको ढाँचामा

(Handwritten Signature)
८

	समाप्त भएको पैंतिस दिन भित्र यस बैंकको सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ ।	तयार गरी त्रैमासिक विवरण यस्तो समयावधी समाप्त भएको पैंतिस दिन भित्र यस बैंकको सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्नेछ । तर, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको आफ्नै मुद्दति निक्षेप रसिद र सुन चाँदीको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न, शत प्रतिशत नगद मार्जिनमा जमानत जारी गर्न तथा नेपाल सरकार तथा नेपाल राष्ट्र बैंक ऋणपत्रको धितोमा कर्जा प्रदान गर्न यस व्यवस्थाले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
बुँदा २४	२४. ऋणीले स्थायी लेखा नम्बर लिएको हुनुपर्ने सम्बन्धमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले छुट्टा छुट्टै वा एकमुष्ट गरी रु. १ करोड वा सो भन्दा बढी रकमको कर्जा कुनै व्यक्तिलाई प्रवाह गर्नु परेमा त्यस्तो व्यक्तिले अनिवार्य रुपमा स्थायी लेखा नम्बर (PAN) लिएको हुनुपर्ने छ ।	२४. ऋणीले स्थायी लेखा नम्बर लिएको हुनुपर्ने सम्बन्धमा बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले छुट्टा छुट्टै वा एकमुष्ट गरी रु. १ करोड वा सो भन्दा बढी रकमको कर्जा कुनै व्यक्तिलाई प्रवाह गर्नु परेमा त्यस्तो व्यक्तिले अनिवार्य रुपमा स्थायी लेखा नम्बर (PAN) लिएको हुनुपर्ने छ । साथै एकीकृत निर्देशनको निर्देशन नं ३ को बुदा नं ६ अनुसार ऋणी एउटै समूह अन्तर्गत पर्ने भएमा त्यस्तो समूहले रु १ करोड वा सो भन्दा बढी रकमको कर्जा लिएको अवस्थामा उक्त समूह अन्तर्गतको कुनै व्यक्तिलाई रु १ करोड भन्दा कम रकमको कर्जा प्रवाह गर्नुपरेको अवस्थामा समेत अनिवार्य रुपमा स्थायी लेखा नम्बर (PAN) लिएको हुनुपर्ने छ ।
	इ.प्रा.निर्देशन नं. ३/०७०	
बुँदा १	१.कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा निर्धारण: इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले एउटै ग्राहक, फर्म, कम्पनी वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको समूहलाई कोषमा आधारित (Fund Based) र गैरकोषमा आधारित (Non-Fund Based) सुविधाहरु समेत गरी आफ्नो प्राथमिक पूँजीको बढीमा २५ प्रतिशतसम्म प्रदान गर्न सक्नेछन् । देशको उत्पादन, रोजगारी लगायतका पक्षलाई दृष्टिगत गरी निर्यात क्षेत्र, साना तथा मझौला उद्योग, औषधी उत्पादन उद्योग, कृषि क्षेत्र, पर्यटन उद्योग, सिमेन्ट उद्योग, फलाम उद्योग तथा अन्य उत्पादनमूलक उद्योगहरुमा प्रवाह हुने कर्जाको एकल ग्राहक कर्जा सीमा अधिकतम ३० प्रतिशत कायम गरिएको छ । यसरी कर्जा सापट तथा सुविधा प्रदान गर्दा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको लागि आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रमाणित गरेको ठिक अधिल्लो त्रयमासको वासलातमा देखिने प्राथमिक पूँजीको आधारमा प्रतिग्राहक कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ ।	१.कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा निर्धारण: इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले एउटै ग्राहक, फर्म, कम्पनी वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरुको समूहलाई कोषमा आधारित (Fund Based) कर्जा सापट र गैरकोषमा आधारित (Non-Fund Based) सुविधाहरु समेत गरी आफ्नो प्राथमिक पूँजीको बढीमा २५ प्रतिशतसम्मको सीमा कायम गरी प्रदान गर्न सक्नेछन् । देशको उत्पादन, रोजगारी लगायतका पक्षलाई दृष्टिगत गरी निर्यात क्षेत्र, साना तथा मझौला उद्योग, औषधी उत्पादन उद्योग, कृषि क्षेत्र, पर्यटन उद्योग, सिमेन्ट उद्योग, फलाम उद्योग तथा अन्य उत्पादनमूलक उद्योगहरुमा प्रवाह हुने कर्जाको एकल ग्राहक कर्जा सीमा अधिकतम ३० प्रतिशत कायम गरिएको छ । यसरी कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा स्वीकृत गर्दा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको लागि आन्तरिक लेखापरीक्षकले प्रमाणित गरेको ठिक अधिल्लो त्रयमासको वासलातमा देखिने प्राथमिक पूँजीको आधारमा प्रतिग्राहक कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा निर्धारण गर्नु पर्नेछ । कुनै ग्राहक समूहमा उपरोक्त बमोजिमका दुवै प्रकारका सीमा कायम गर्नुपर्ने प्रकृतिका उद्योग, व्यवसायहरु रहेको अवस्थामा त्यस्तो ग्राहक समूहलाई कुल कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा ३० प्रतिशत कायम गर्नुपर्नेछ । तर त्यस्तो कुल कर्जा सापट तथा सुविधा अन्तर्गत ३० प्रतिशत कर्जा सीमा कायम गर्नुपर्ने भनी माथि उल्लेख गरिएका उद्योग बाहेकका कर्जा सापट तथा सुविधाको सीमा भने २५ प्रतिशत भन्दा बढी हुने छैन ।
बुँदा ३	३. सीमा समायोजन ग्राहकले वासलात बाहिरका सुविधाहरु एक पटक उपयोग गरिसके पछि यस्तो सुविधा कोषमा आधारित कर्जामा परिणत भएमा त्यस्तो ग्राहकको लागि सीमा निर्धारण गर्दा कोषमा आधारित कर्जा सीमा	उक्त व्यवस्था हटाईएको ।

meawala
९

		सम्बन्धी निर्देशन लागू हुनेछ ।	
बुँदा ६	६. आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरूलाई एउटै समूह मानिने व्यवस्था (च) खण्ड (ख) बमोजिम एउटा ग्राहक वा कम्पनीले अर्को ग्राहक वा कम्पनीलाई जमानत दिएको भए त्यस्ता ग्राहक वा कम्पनीहरु । तर राष्ट्रिय प्राथमिकताप्राप्त जलविद्युत आयोजनाको हकमा कुनै ग्राहकले जमानत दिएको आधारमा मात्र आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरूको समूहमा नपर्ने गरी शर्तहरु तोकी छुट दिन सकिने छ । तोकिएको समयमा त्यस्ता आयोजना सम्पन्न नभएमा यस्तो छुट स्वतः रद्द हुनेछ । (छ) एउटै धितोमा एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूलाई कर्जा प्रवाह गरेको भए त्यस्ता व्यक्तिहरु, (ज) एक आपसमा व्यक्तिगत जमानी दिई Cross Guarantee रहेको छ भने त्यस्तो जमानी दिने/लिने व्यक्तिहरु,	६. आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरूलाई एउटै समूह मानिने व्यवस्था (च) खण्ड (ख) बमोजिम एउटा ग्राहक वा कम्पनीले अर्को ग्राहक वा कम्पनीलाई जमानत दिएको भए त्यस्ता ग्राहक वा कम्पनीहरु । तर राष्ट्रिय प्राथमिकताप्राप्त जलविद्युत आयोजनाको हकमा कुनै ग्राहकले जमानत दिएको आधारमा मात्र आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरूको समूहमा नपर्ने गरी शर्तहरु तोकी छुट दिन सकिने छ । तोकिएको समयमा त्यस्ता आयोजना सम्पन्न नभएमा यस्तो छुट स्वतः रद्द हुनेछ । (छ) एउटै धितोमा एकभन्दा बढी व्यक्तिहरूलाई कर्जा प्रवाह गरेको भए त्यस्ता व्यक्तिहरु, (ज)	
बुँदा ९	९. अधिकेन्द्रित जोखिम (Concentration Risk) न्यूनीकरण गर्ने व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कुनै एउटा ग्राहक, फर्म, कम्पनी वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरूको समूहलाई बुँदा नं. (९) को उपबुँदा (९) मा तोकिएको सीमाभन्दा बढी कर्जा सापट वा सुविधा प्रदान गरेमा त्यसबाट उत्पन्न हुने अधिकेन्द्रित जोखिम खाम्नको लागि सीमाभन्दा बढी प्रदान गरिएको कर्जा सापट वा सुविधाको शत प्रतिशत थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (Loan Loss Provision) कायम गर्नु पर्नेछ ।	९. अधिकेन्द्रित जोखिम (Concentration Risk) न्यूनीकरण गर्ने व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कुनै एउटा ग्राहक, फर्म, कम्पनी वा आपसी सम्बन्ध भएका ग्राहकहरूको समूहलाई बुँदा नं. (९) को उपबुँदा (९) मा तोकिएको सीमाभन्दा बढी कर्जा सापट वा सुविधा प्रदान गरेमा यस निर्देशनको उल्लंघन भएको मानिनेछ र त्यस्तो अवस्थाबाट उत्पन्न हुन सक्ने अधिकेन्द्रित जोखिम खाम्नको लागि सीमाभन्दा बढी प्रदान गरिएको कर्जा सापट वा सुविधाको शत प्रतिशत थप कर्जा नोक्सानी व्यवस्था (Loan Loss Provision) कायम गर्नु पर्नेछ ।	
बुँदा नं.१०.	१०. ठूला ऋणीहरूको कर्जा विवरण पेश गर्नु पर्ने: यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क" वर्गका बैकहरूमा रहेका ठूला ऋणी (रु. ५ करोड भन्दाबढी कर्जा उपयोग गर्ने) को कर्जालाई समयमै अनुगमन गर्न यस बैकबाट उपलब्ध Big Borrower Software अनुसार देहायको विवरण पठाउनु पर्नेछ । १. "क" वर्गका बैकहरूले उक्त Software मा रहेका विवरणहरु तथा हाल रहेका ऋणीहरूको समूहको नाम थप गर्नुपरेमा वा परिवर्तन गर्नु परेमा सो विवरण आफ्ना सबै शाखाहरूको समेत समष्टिगत रूपमा तयार गरी त्रयमास समाप्त भएको मितिले १ महिनाभित्र बैक सुपरिवेक्षण विभागमा आइपुग्ने गरी e-mail वा Compact Disc माफत अनिवार्य रूपमा पठाउनु पर्नेछ । २. Software मा Data Entry गर्दा त्रयमासलाई क्रमशः १, २, ३, ४ र आर्थिक वर्षलाई पछिल्ला २ अंक उल्लेख गरी तयार गर्नु पर्नेछ ।	१०. ठूला ऋणीहरूको कर्जा विवरण पेश गर्नु पर्ने: यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त "क" वर्गका बैकमा रहेका ठूला ऋणी (रु. २ करोड भन्दा बढी कर्जा उपयोग गर्ने) को कर्जा सम्बन्धी विवरण वेबसाईटमा उल्लेख भएको ढाँचामा समष्टिगत रूपमा तयार गरी यस बैकबाट उपलब्ध Web Address मा त्रैमासिक रूपमा त्रयमास समाप्त भएको मितिले १ महिनाभित्र देहाय बमोजिम हुने गरी Upload गर्नु पर्नेछ । बैकले Web Address अनुसार ग्राहकको विवरण, ठूला ऋणीको समूहको विवरण, कोषमा आधारित कर्जा र गैरकोषमा आधारित कर्जा सम्बन्धी विवरण Upload गर्दा हरेक ग्राहकलाई सम्बन्धित समूहमा नै राख्नु पर्नेछ ।	
बुँदा नं. ११	(४) घरजग्गा तथा रियल स्टेट कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था : (क) घरजग्गा तथा रियल स्टेटको सुरक्षणमा प्रवाह हुने कर्जाको रकम धितो सुरक्षणमा राखिएको घरजग्गा तथा रियल स्टेट सम्पत्तिको Fair Market Value को ६० प्रतिशत ननाघ्ने गरी मात्र कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । तर, आवासीय घर कर्जा (Residential Real Estate) को हकमा Fair Market Value को दुई तिहाईसम्म कर्जा प्रवाह गर्न सकिने छ । (ख) आवासीय घर कर्जा, व्यवसायिक भवन तथा आवासीय अपार्टमेण्ट निर्माण कर्जा, निर्माण सम्पन्न भई आय आर्जन गर्न थालेको व्यापारिक कम्प्लेक्स कर्जा तथा अन्य रियल स्टेट कर्जा (जग्गाजमीन खरिद तथा प्लटिंग कर्जा समेत) गरी कुल कर्जाको २५ प्रतिशतभन्दा बढी नहुने गरी कर्जा सीमा तोकिएको छ । साथै, अन्य रियल स्टेट कर्जा (जग्गाजमीन	(४) घरजग्गा तथा रियल स्टेट कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था : (क) घरजग्गा तथा रियल स्टेटको सुरक्षणमा प्रवाह हुने कर्जाको रकम धितो सुरक्षणमा राखिएको घरजग्गा तथा रियल स्टेट सम्पत्तिको Fair Market Value को ६० प्रतिशत ननाघ्ने गरी मात्र कर्जा प्रदान गर्नु पर्नेछ । तर, आवासीय घर कर्जा (Residential Real Estate) को हकमा Fair Market Value को दुई तिहाईसम्म कर्जा प्रवाह गर्न सकिने छ । (ख) आवासीय घर कर्जा, व्यवसायिक भवन तथा आवासीय अपार्टमेण्ट निर्माण कर्जा, निर्माण सम्पन्न भई आय आर्जन गर्न थालेको व्यापारिक कम्प्लेक्स कर्जा तथा अन्य रियल स्टेट कर्जा (जग्गाजमीन खरिद तथा प्लटिंग कर्जा समेत) गरी कुल कर्जाको २५ प्रतिशतभन्दा बढी नहुने गरी कर्जा सीमा तोकिएको छ । साथै, अन्य रियल स्टेट कर्जा (जग्गाजमीन खरिद तथा प्लटिंग कर्जा समेत) को लागि प्रवाह हुने कर्जाको सीमा कुल कर्जाको	

१०

खरिद तथा प्लटिंग कर्जा समेत) को लागि प्रवाह हुने कर्जाको सीमा कुल कर्जाको १० प्रतिशत कायम गरिएको छ ।

(ग) यो निर्देशन लागू हुँदा उक्त सीमाभन्दा बढी कर्जा प्रवाह भइसकेको अवस्थामा त्यस्ता इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले देहाय बमोजिमको समयावधिभित्र देहाय बमोजिमको सीमाभित्र ल्याइसक्नु पर्नेछ ।

शीर्षक	२०६८ आषाढ मसान्तमा	२०७० आषाढ मसान्तमा
(अ) आवासीय घर कर्जा		
(आ) व्यवसायिक भवन तथा आवासीय अपार्टमेण्ट निर्माण कर्जा	कुल कर्जाको बढीमा ३० प्रतिशत	कुल कर्जाको बढीमा २५ प्रतिशत
(इ) निर्माण सम्पन्न भई आय आर्जन गर्न थालेको व्यापारिक कम्प्लेक्स कर्जा		
(ई) अन्य रियल स्टेट कर्जा (जग्गाजमीन खरिद तथा प्लटिंग कर्जा समेत)	कुल कर्जाको बढीमा १५ प्रतिशत	कुल कर्जाको बढीमा १० प्रतिशत
जम्मा (अ), (आ), (इ) र (ई)	कुल कर्जाको बढीमा ३० प्रतिशत	कुल कर्जाको बढीमा २५ प्रतिशत

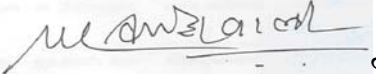
- (१) रियल स्टेट कर्जा सापट भन्नाले निर्देशन नं. ९ को निर्देशन फा. नं. ९.३ (क) प्रयोजन अनुसारको कर्जा सापटमा उल्लिखित प्रष्टीकरणको सि.नं. ५ को रियल स्टेट कर्जालाई बुझाउने छ ।
- (२) कर्जा प्रवाह गर्दा तोकिएको समयावधि अनुसारको सीमा नाघ्नेगरी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले उक्त प्रयोजन/Product हरूमा प्रदान गरेको कर्जाको पुनरसंरचना वा नवीकरण गर्न पाउने छैनन् ।
तर यस परिपत्रको संरचना एवं भावनालाई प्रतिकुल असर नपार्ने गरी अन्य सम्पूर्ण व्यवस्थालाई यथावत कायम राखी रियल स्टेट कर्जा सुविधा उपभोग गरेका ऋणीले सम्पूर्ण बक्यौता व्याज भुक्तानी गरेको अवस्थामा २०७० आषाढ मसान्तसम्मको लागि नवीकरण गर्न सकिने छ ।
- (३) समग्र सीमा कायम गर्ने सिलसिलामा कुनै कर्जा विशेषलाई भुक्तानी म्याद अगावै असुली गर्ने गरी कलब्याक गर्न यस व्यवस्थाले बाध्य गराएको छैन । इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रत्येक कर्जाको किस्ताबन्दीको आधारमा कायम राखेको भुक्तानी म्यादसम्म सो कर्जालाई सोही किस्ता बमोजिम कर्जा असुल गर्न सकिने छ ।
- (४) यो निर्देशन प्रथम पटक जारी हुनु (मिति २०६६/०९/०२) अगावै उक्त प्रयोजन/Product अन्तर्गतको कर्जा सीमा स्वीकृत भई इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कर्जा प्रतिबद्धता दिइसकेको हकमा सो प्रतिबद्धता अन्तर्गतको रकम बराबरको कर्जा प्रवाह गर्न यो निर्देशनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
- (५) यो निर्देशन प्रथम पटक जारी भए (मिति २०६६/०९/०२) पश्चात प्रदान गरिएका रियल स्टेट कर्जा २०६८ आषाढ

१० प्रतिशत कायम गरिएको छ । **घरजग्गा तथा रियल स्टेट कर्जा सम्बन्धमा देहाय बमोजिम गर्नुपर्नेछ :**

- (१) रियल स्टेट कर्जा सापट भन्नाले निर्देशन नं. ९ को निर्देशन फा. नं. ९.३ (क) प्रयोजन अनुसारको कर्जा सापटमा उल्लिखित प्रष्टीकरणको सि.नं. ५ को रियल स्टेट कर्जालाई बुझाउने छ ।
- (२) कर्जा प्रवाह गर्दा माथि उल्लिखित सीमा नाघ्नेगरी इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले उक्त प्रयोजन/Product हरूमा प्रदान गरेको कर्जाको पुनरसंरचना वा नवीकरण गर्न पाउने छैनन् ।
- (३) समग्र सीमा कायम गर्ने सिलसिलामा कुनै कर्जा विशेषलाई भुक्तानी म्याद अगावै असुली गर्ने गरी कलब्याक गर्न यस व्यवस्थाले बाध्य गराएको छैन । इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले प्रत्येक कर्जाको किस्ताबन्दीको आधारमा कायम राखेको भुक्तानी म्यादसम्म सो कर्जालाई सोही किस्ता बमोजिम कर्जा असुल गर्न सकिने छ ।
- (४) यो निर्देशन प्रथम पटक जारी हुनु (मिति २०६६/०९/०२) अगावै उक्त प्रयोजन/Product अन्तर्गतको कर्जा सीमा स्वीकृत भई इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कर्जा प्रतिबद्धता दिइसकेको हकमा सो प्रतिबद्धता अन्तर्गतको रकम बराबरको कर्जा प्रवाह गर्न यो निर्देशनले बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
- (५) यस व्यवस्था अन्तर्गत कायम गरिएको कर्जा सीमा नाघ्नेगरी रकमको लागि कुल जोखिम भारित सम्पत्तिको गणना गर्दा १५० प्रतिशतको जोखिम भार प्रदान गर्नु पर्नेछ ।
- (६) बहुआवासीय घरका लागि एक मात्र बैंकले कर्जा प्रवाह गर्ने भए सोही बैंक र सहवित्तीयकरण अन्तर्गतको कर्जा भए अगुवा बैंकमा अपार्टमेण्ट खरिदकर्ताहरूले Down Payment वा बुकिङ्ग खुल्ला गरेपछि जम्मा गरेको रकम अनिवार्यरूपले सम्बन्धित बैंक वा अगुवा बैंकमा जम्मा गराइएको हुनु पर्नेछ ।

Me Anzla Lal

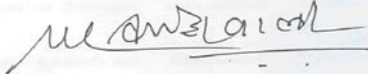
		<p>मसान्त र २०७० आषाढ मसान्तका लागि निर्धारण गरिएको सीमाभित्र नआएमा यो निर्देशनको उल्लङ्घन भएको मानिने छ । यसरी प्रदान भएको रियल स्टेट कर्जा सीमा नाघेमा नाघेजति रकमको लागि कुल जोखिम भारित सम्पत्तिको गणना गर्दा १५० प्रतिशतको जोखिम भार प्रदान गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(६) बहुआवासीय घरका लागि एक मात्र बैंकले कर्जा प्रवाह गर्ने भए सोही बैंक र सहवित्तीयकरण अन्तर्गतको कर्जा भए अगुवा बैंकमा अपार्टमेन्ट खरिदकर्ताहरूले Down Payment वा बुकिङ्ग खुल्ला गरेपछि जम्मा गरेको रकम अनिवार्यरूपले सम्बन्धित बैंक वा अगुवा बैंकमा जम्मा गराइएको हुनु पर्नेछ ।</p>	
बुँदा नं. ११	(६) निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र लिनु पर्ने सम्बन्धी व्यवस्था : बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले नगरपालिका क्षेत्र भित्रको घर/भवनको सुरक्षणमा वा घर/भवन निर्माणको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा घर/भवन निर्माण सम्बन्धमा सम्बन्धित कार्यालयबाट जारी मापदण्डहरू पुरा गरे/नगरेको एकिन गरी सो सम्बन्धी कागजातहरू जस्तै नक्सापास, आवश्यकता अनुसार अन्य निकायको स्वीकृति, घर/भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र लगायतका कागजातहरू लिने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ ।	(६) घर/भवन निर्माण सम्बन्धी व्यवस्था : (क) बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले नगरपालिका क्षेत्र भित्रको घर/भवनको सुरक्षणमा वा घर/भवन निर्माणको लागि कर्जा प्रवाह गर्दा घर/भवन निर्माण सम्बन्धमा सम्बन्धित कार्यालयबाट जारी मापदण्डहरू पुरा गरे/नगरेको एकिन गरी सो सम्बन्धी कागजातहरू जस्तै नक्सापास, आवश्यकता अनुसार अन्य निकायको स्वीकृति, घर/भवन निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र लगायतका कागजातहरू लिने व्यवस्था गर्नु पर्नेछ । (ख) घर/भवन निर्माणको लागि कर्जा प्रदान गर्दा महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका र नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सुचना प्रकाशन गरी राष्ट्रिय भवन संहिता लागु गरेका गा.वि.स.हरूमा राष्ट्रिय भवन संहिता अनुसरण गरी निर्माण गरिने भवनहरूमा कर्जा प्रवाह गर्नुपर्नेछ ।	
	इ.प्रा.निर्देशन नं. ४/०७०		
बुँदा नं. ५	५ गैर बैंकिङ्ग सम्पत्तिको लेखाङ्कन नीति इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कुनै कर्जा असुली नभएमा सुरक्षणमा रहेको धितो वेचविखन गरी बाँकी साँवा र ब्याज उठाउन सक्नेछ । संस्थाले कर्जा असुल गर्ने सिलसिलामा धितो लिलामी गर्दा लिलाम विक्री नभएमा आफैले सकार गर्न सक्नेछ । सकार गर्दा धितोको प्रचलित बजार मूल्य वा धितो सकार गर्न अधिल्लो दिन सम्मको सम्पूर्ण लेना रकम मध्ये जुन कम हुन्छ सोही मूल्यमा मूल्यांकन गर्नु पर्नेछ । यदि धितोको बजार मूल्य कर्जाको लेना रकम भन्दा कम भएमा कम भएजति रकम सोही आर्थिक वर्षमा नाफा/नोक्सान हिसाबमा खर्च लेखी सोही व्यहोरा लेखा नीतिमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । तर, यसरी मूल्याङ्कन गर्दा त्यस्तो गैर बैंकिङ्ग संपत्ति वापतको कम सम्पूर्ण रुपमा हिसाब मिलान नभएसम्म लेना रकममध्येको ब्याज रकमलाई नाफा/नोक्सान हिसाबमा आम्दानी जनाउन पाइने छैन र त्यस्तो रकमलाई गैर बैंकिङ्ग संपत्ति वापतको नोक्सानी व्यवस्थामा सार्नु पर्नेछ ।	५ गैर बैंकिङ्ग सम्पत्तिको लेखाङ्कन नीति इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कुनै कर्जा असुली नभएमा सुरक्षणमा रहेको धितो वेचविखन गरी बाँकी साँवा र ब्याज उठाउन सक्नेछ । संस्थाले कर्जा असुल गर्ने सिलसिलामा धितो लिलामी गर्दा लिलाम विक्री नभएमा आफैले सकार गर्नु पर्नेछ । सकार गर्दा धितोको प्रचलित बजार मूल्य वा धितो सकार गर्न अधिल्लो दिन सम्मको सम्पूर्ण लेना रकम मध्ये जुन कम हुन्छ सोही मूल्यमा मूल्यांकन गर्नु पर्नेछ । यदि धितोको बजार मूल्य कर्जाको लेना रकम भन्दा कम भएमा कम भएजति रकम सोही आर्थिक वर्षमा नाफा/नोक्सान हिसाबमा खर्च लेखी सोही व्यहोरा लेखा नीतिमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ । तर, यसरी मूल्याङ्कन गर्दा त्यस्तो गैर बैंकिङ्ग संपत्ति वापतको कम सम्पूर्ण रुपमा हिसाब मिलान नभएसम्म लेना रकममध्येको ब्याज रकमलाई नाफा/नोक्सान हिसाबमा आम्दानी जनाउन पाइने छैन र त्यस्तो रकमलाई गैर बैंकिङ्ग संपत्ति वापतको नोक्सानी व्यवस्थामा सार्नु पर्नेछ ।	
बुँदा नं. (२)(९)	९ कर्जाको साँवा तथा ब्याज असुल गर्ने व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट रकम असुलउपर गर्दा त्यस्तो असुल रकम मध्येबाट सर्वप्रथम असुल उपर गर्नुपर्ने ब्याज रकम सम्पूर्ण रुपमा असुलउपर भएपछिको अवस्थामा मात्र बाँकी रकम साँवामा आवश्यक हिसाब मिलान गर्न सक्नेछ । तर, पुनरसंरचना र पुनरतालिकीकरण गरिएका खराब कर्जाहरूको सन्दर्भमा उपरोक्त व्यवस्था लागू हुने छैन ।	९ कर्जाको साँवा तथा ब्याज असुल गर्ने व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूले सम्बन्धित ऋणीबाट रकम असुलउपर गर्दा त्यस्तो असुल रकम मध्येबाट सर्वप्रथम असुल उपर गर्नुपर्ने ब्याज रकम सम्पूर्ण रुपमा असुलउपर भएपछिको अवस्थामा मात्र बाँकी रकम साँवामा आवश्यक हिसाब मिलान गर्न सक्नेछ । तर, पुनरसंरचना र पुनरतालिकीकरण गरिएका खराब कर्जाहरूको सन्दर्भमा उपरोक्त व्यवस्था लागू गर्न अनिवार्य हुने छैन ।	
बुँदा नं. (४) (९)(छ)	(छ) उपदान कोष संस्थाले आफ्नो कर्मचारी नियमावली अनुसार कर्मचारीहरूप्रतिको उपदान वापतको दायित्व रकम यस शीर्षक अन्तर्गत राख्नु पर्नेछ ।	(छ) उपदान कोष संस्थाले आफ्नो कर्मचारी सेवा विनियमावली अनुसार कर्मचारीहरूप्रतिको उपदान वापतको दायित्व रकम यस शीर्षक अन्तर्गत राख्नु पर्नेछ ।	

 १२

	हाल नभएको ।	अनुसूची ४.३१मा आधार व्याजदर (Base Rate) परिसूचक समेत थप गर्ने ।
	इ.प्रा.निर्देशन नं. ६/०७०	
बुँदा नं. २ (ट)	२. सञ्चालक/सञ्चालक समितिको कर्तव्य र उत्तरदायित्व (ट) बैंक तथा वित्तीय संस्थाका व्यवसायिक संचालक वा निजको परिवारले सम्बन्धित संस्थाको संस्थापक शेयर धारण गर्न हुदैन । तर यस पूर्व यस्तो शेयर लिइसकेको भएमा यो परिपत्र जारी भएको मितिले बढीमा एक वर्षभित्र नियमित गरिसक्नु पर्ने छ ।	२. सञ्चालक/सञ्चालक समितिको कर्तव्य र उत्तरदायित्व (ट) बैंक तथा वित्तीय संस्थाको संस्थापक शेयर धारण गरेको व्यक्ति सोही संस्थाको व्यवसायिक संचालक नियुक्त हुन वा बहाल रहन पाउने छैन । त्यस्तो संचालकको परिवारले समेत सम्बन्धित संस्थाको संस्थापक शेयर धारण गर्न हुदैन ।
बुँदा नं. २ (ठ)	(ठ) प्रचलित कानूनले तोकेको अवस्थामा बाहेक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका गैर कार्यकारी संचालक तथा अन्य संचालकहरूले प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको अनुपस्थितिमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको हैसियतले दैनिक कार्यसंचालन गर्न पाइने छैन । साथै, गैर कार्यकारी अध्यक्ष तथा संचालकहरूले आफ्नो संस्थाको लेटरप्याड तथा छाप प्रयोग गरी कुनै पनि पत्राचार गर्न पाइने छैन । तर गैर कार्यकारी अध्यक्षलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २४ को उपदफा (६) बमोजिम संचालकले बैंक तथा वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापनको दैनिक काम कारवाहीमा हस्तक्षेप गर्नु हुँदैन भन्ने व्यवस्थाको अधिनमा रही दैनिक कार्यसंचालनसंग सम्बन्धित बाहेकका विषयमा लेटरप्याड तथा छाप प्रयोग गरी पत्राचार गर्न भने यस व्यवस्थाले बाधा पर्ने छैन ।	(ठ) प्रचलित कानूनले तोकेको अवस्थामा बाहेक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका गैर कार्यकारी संचालक तथा अन्य संचालकहरूले प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको अनुपस्थितिमा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको हैसियतले दैनिक कार्यसंचालन गर्न पाइने छैन । साथै, अध्यक्ष तथा संचालकहरूले आफ्नो संस्थाको लेटरप्याड तथा छाप प्रयोग गरी कुनै पनि पत्राचार गर्न पाइने छैन । तर अध्यक्षलाई बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा २४ को उपदफा (६) बमोजिम संचालकले बैंक तथा वित्तीय संस्थाको व्यवस्थापनको दैनिक काम कारवाहीमा हस्तक्षेप गर्नु हुँदैन भन्ने व्यवस्थाको अधिनमा रही दैनिक कार्यसंचालनसंग सम्बन्धित बाहेकका विषयमा लेटरप्याड तथा छाप प्रयोग गरी पत्राचार गर्न भने यस व्यवस्थाले बाधा पर्ने छैन ।
बुँदा नं. २ (ड)	(प्रष्टीकरण : यस प्रयोजनका लागि संचालक बाहेक अन्य पदाधिकारीले संचालक संयोजक वा सदस्य रहने समिति /उपसमितिलाई बैठक भत्ता लिन पाउने छैनन् । तर, संचालक बाहेकका अन्य सदस्य लगायत सचिवालय सम्बन्धि कामको लागि छुट्टै पारिश्रमिक दिन सकिने छ ।)	(प्रष्टीकरण : यस प्रयोजनका लागि संचालक बाहेक अन्य पदाधिकारीले संचालक संयोजक वा सदस्य रहने समिति /उपसमितिलाई बैठक भत्ता लिन पाउने छैनन् । तर, सचिवालय सम्बन्धी काम गर्ने अन्य पदाधिकारीलाई समितिले तोकिएको छुट्टै भत्ता दिन सकिने छ ।)
बुँदा नं. ५(ज)	प्रमुख कार्यकारी भन्दा तल्लो तहका कर्मचारीको पदपूर्ति सम्बन्धी कार्य गर्न नायव कार्यकारी प्रमुखको संयोजकत्वमा पदपूर्ति समिति गठन गरी व्यवस्थापनलाई अख्तियार प्रत्यायोजन गर्नु पर्ने छ ।	नायव कार्यकारी प्रमुख पदमा बढुवा वा नयाँ पदपूर्ति प्रकृयाबाट नियुक्ति गर्दा कार्यकारी प्रमुखको सिफारिसमा समितिले गर्नुपर्ने छ । नायव कार्यकारी प्रमुख भन्दा तल्लो तहका कर्मचारीको बढुवा वा नयाँ पदपूर्ति गर्दा नायव कार्यकारी प्रमुखको संयोजकत्वमा गठित पदपूर्ति समितिको सिफारिसमा कार्यकारी प्रमुखले गर्नेछ ।
बुँदा नं. ६	(ख) देहायका अवस्थामा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, शेयरधनी तथा कर्मचारीलाई कर्जा तथा गैरकोषमा आधारित सुविधा प्रदान गर्न बन्देज गरिएको छ :- (१) संस्थापक वा संस्थापक समूहका शेयरधनी वा विक्री भएको कुल शेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिएका शेयरधनी तथा निजका परिवारका सदस्य र कर्मचारीलाई, टिप्पणी: (अ) संस्थापक, एक प्रतिशत वा सोभन्दा बढी शेयर लिएका व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संस्था, कार्यकारी प्रमुख, बहालवाला लेखापरीक्षक तथा अधिकृतस्तरका कर्मचारी वा त्यस्ता व्यक्तिको परिवारका सदस्य वा संचालक मनोनित वा नियुक्ति गर्ने अधिकार पाएका फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई कर्जा वा सुविधा प्रदान गर्न पाइने छैन । (आ) कुल जारी पुँजीको एक प्रतिशत भन्दा बढी शेयर धारण गरेका व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संस्था, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक वा संस्थापक समूहका शेयरधनीलाई यस बैंकबाट यस सम्बन्धी निर्देशन जारी हुनु अगावै कर्जा तथा गैर कोषमा आधारित सुविधा प्रदान भईरहेको छ भने त्यस्ता कर्जा तथा सुविधा साविककै भुक्तानी तालिका अनुसार वा २०६७ आषाढमध्ये जुन मिति अगाडि पर्छ सोही मितिभित्र अनिवार्य रूपले फछ्यौट गर्नु पर्नेछ । (इ) विगतमा कुल जारी पुँजीको एक प्रतिशत भन्दा कम शेयर धारण गरेका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक वा संस्थापक समूहका शेयरधनीलाई प्रदान भएको कर्जा तथा गैर कोषमा	(ख) देहायका अवस्थामा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, शेयरधनी तथा कर्मचारीलाई कर्जा तथा गैरकोषमा आधारित सुविधा प्रदान गर्न बन्देज गरिएको छ :- (१) संस्थापक वा संस्थापक समूहका शेयरधनी वा चुक्ता पुँजी को कुल शेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिएका शेयरधनी तथा निजका परिवारका सदस्य र कर्मचारीलाई, टिप्पणी: (अ) संस्थापक, एक प्रतिशत वा सोभन्दा बढी शेयर लिएका व्यक्ति/फर्म/कम्पनी/संस्था, कार्यकारी प्रमुख, बहालवाला लेखापरीक्षक तथा कर्मचारी वा त्यस्ता व्यक्तिको परिवारका सदस्य वा संचालक मनोनित वा नियुक्ति गर्ने अधिकार पाएका फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई कर्जा वा सुविधा प्रदान गर्न पाइने छैन । (आ) विगतमा कुल चुक्ता पुँजीको एक प्रतिशत भन्दा कम शेयर धारण गरेका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक वा संस्थापक समूहका शेयरधनीलाई प्रदान भएको कर्जा तथा गैर कोषमा आधारित सुविधाको विस्तृत विवरण वार्षिक वित्तीय विवरणमा खुलाउनु पर्नेछ । (२) चुक्ता पुँजी को शेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिएको शेयरधनी र इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका कर्मचारी साभेदार भएको वा जमानत बसेको वा अन्य किसिमको वित्तीय स्वार्थ भएको व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,

Me Anzla Lal

	<p>आधारित सुविधाको विस्तृत विवरण वार्षिक वित्तीय विवरणमा खुलाउनु पर्नेछ ।</p> <p>(२) विक्री भएको शेयरको एक प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिएको शेयरधनी र इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका कर्मचारी साभेदार भएको वा जमानत बसेको वा अन्य किसिमको वित्तीय स्वार्थ भएको व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p> <p>(३) यस बैकले निर्देशन दिएकोमा बाहेक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका शेयरधनी र कर्मचारीले दश प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिई मताधिकार लिएको फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p>	<p>(३) यस बैकले निर्देशन दिएकोमा बाहेक इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाका संस्थापक, एक प्रतिशत भन्दा बढी शेयर धारण गरेका शेयरधनी र कर्मचारीले दश प्रतिशतभन्दा बढी शेयर लिई मताधिकार लिएको फर्म, कम्पनी वा संस्थालाई,</p>
बुँदा नं. ६	६. आफ्ना सञ्चालक, शेयरधनी, कर्मचारी एवं निजसँग सम्बन्धित फर्मलाई कर्जा प्रदान गर्न बन्देज सम्बन्धी व्यवस्था	६. आफ्ना सञ्चालक, शेयरधनी, धितो मूल्यांकनकर्ता , कर्मचारी एवं निजसँग सम्बन्धित फर्मलाई कर्जा प्रदान गर्न बन्देज सम्बन्धी व्यवस्था । (च) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कर्जा प्रवाहका क्रममा धितो मूल्यांकन गर्नका लागि तयार गरेको सूचीमा रहेका धितो मूल्यांकनकर्तालाई
बुँदा नं. १ को (१५) (क)	संस्थापक/संस्थापक समूहको शेयर धारण गरेका शेयरधनीले संस्थापक समूह बाहेक अन्य समूहबाट संचालकमा उम्मेद्वारी दिन पाउने छैन ।	संस्थापक/संस्थापक समूहको शेयर धारण गरेका शेयरधनीले संस्थापक समूह बाहेक अन्य समूहबाट संचालकमा उम्मेद्वारी दिन पाउने छैन । तर, इजाजतपत्र प्राप्तसंस्थाले यस बैकको स्वीकृति लिई ५१ प्रतिशतभन्दा बढीको संस्थापक समूहको शेयर सर्वसाधारण शेयरमा परिणत गरेको अवस्थामा भने यो व्यवस्था लागु हुने छैन ।
अनुसूची- ६.१	गठन व्यवस्था सञ्चालक समितिले एक जना गैर कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा एउटा “कर्मचारी व्यवस्थापन र सेवा सुविधा समिति” गठन गर्न सक्नेछ । समितिको सदस्यहरु मध्ये लेखा सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य, जनशक्ति व्यवस्थापन विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य सचिव हुनेछन् ।	गठन व्यवस्था सञ्चालक समितिले एक जना गैर कार्यकारी सञ्चालकको संयोजकत्वमा एउटा “ कर्मचारी सेवा सुविधा समिति ” गठन गर्न सक्नेछ । समितिको सदस्यहरु मध्ये लेखा सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य, जनशक्ति सम्बन्धी विभागका विभागीय प्रमुख सदस्य सचिव हुनेछन् ।
	हाल नभएको थप गर्ने	१४. सम्पत्ति विवरण सम्बन्धी व्यवस्था इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले आफ्ना सञ्चालक, प्रमुख कार्यकारी अधिकृत तथा अधिकृत स्तरका कर्मचारीहरु र निजका परिवारको नाममा रहेको चलअचल सम्पत्तिको विवरण हरेक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ३५ दिनभित्र अद्यावधिक गरी राख्नुपर्नेछ ।
	इ.प्रा. निर्देशन नं. ८/०७०	
बुँदा नं. ३	३. संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा तथा अन्य लगानी सम्बन्धी व्यवस्था (१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सर्वसाधारणमा शेयर विक्री गरी नेपाल धितोपत्र विनिमय बजारमा सूचीकृत भइसकेको संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा मात्र लगानी गर्नु पर्नेछ । तर, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले धितोपत्र विनिमय बजारमा सूचीकृत भईनसकेको कुनै संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा लगानी गरेमा लगानी गरेको मितिले एक वर्षभित्र उक्त शेयर तथा डिबेञ्चर सूचीकृत नभएको खण्डमा लगानी भए बराबरको रकम लगानी समायोजन कोष खडा गरी सो कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो कोषमा रहेको रकम उक्त शेयर तथा डिबेञ्चर सूचीकृत नभएसम्म अन्य उपयोग गर्न पाइने	३. संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा तथा अन्य लगानी सम्बन्धी व्यवस्था (१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सर्वसाधारणमा शेयर विक्री गरी नेपाल धितोपत्र विनिमय बजारमा सूचीकृत भइसकेको संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा मात्र लगानी गर्नु पर्नेछ । तर, इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले धितोपत्र विनिमय बजारमा सूचीकृत भईनसकेको कुनै संगठित संस्थाको शेयर तथा डिबेञ्चरमा लगानी गरेमा लगानी गरेको मितिले एक वर्षभित्र उक्त शेयर तथा डिबेञ्चर सूचीकृत नभएको खण्डमा लगानी भए बराबरको रकम लगानी समायोजन कोष खडा गरी सो कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो कोषमा रहेको रकम उक्त शेयर तथा डिबेञ्चर सूचीकृत नभएसम्म अन्य उपयोग गर्न पाइने

 १४

	<p>छैन । नयाँ खुलेका संगठित संस्थामा गरेको लगानीको हकमा त्यस्तो कम्पनी संचालनमा आएको मितिले २ वर्षभित्र वा लगानी गरेको २ वर्ष भित्रमा उक्त शेयर सूचीकृत नभएको खण्डमा लगानी भए बराबरको सम्पूर्ण रकम लगानी समायोजन कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ । तर, ग्रामीण विकास बैंक, रुरल माइक्रोफाइनेन्स डेभलपमेण्ट सेन्टर (RMDC), कर्जा सूचना केन्द्र लि., Nepal Clearing House Ltd. र National Banking Training Institute को शेयरमा लगानी गर्दा माथि उल्लेख भए अनुसारको लगानी समायोजन कोष खडा गर्नु पर्ने विद्यमान व्यवस्थामा छुट प्रदान गरिएको छ ।</p>	<p>छैन । नयाँ खुलेका संगठित संस्थामा गरेको लगानीको हकमा कुनै कानूनी व्यवस्थाले सूचीकृत हुन छुट प्रदान भएको अवस्थामा बाहेक त्यस्तो कम्पनी संचालनमा आएको मितिले २ वर्षभित्र वा लगानी गरेको २ वर्ष भित्रमा उक्त शेयर सूचीकृत नभएको खण्डमा लगानी भए बराबरको सम्पूर्ण रकम लगानी समायोजन कोषमा जम्मा गर्नु पर्नेछ । तर, कर्जा सूचना केन्द्र लि., Nepal Clearing House Ltd. र National Banking Institute को शेयरमा लगानी गर्दा माथि उल्लेख भए अनुसारको लगानी समायोजन कोष खडा गर्नु पर्ने विद्यमान व्यवस्थामा छुट प्रदान गरिएको छ ।</p>
<p>बुँदा नं. ७</p>	<p>७. स्वप्रयोजनको लागि अचल सम्पत्ति खरिद/निर्माणको सम्बन्धमा इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफ्नो प्रयोजनको निमित्त आवश्यक परेमा बाहेक अचल सम्पत्ति खरिद गर्न गराउन हुँदैन । यो व्यवस्थाले “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४७ को अधीनमा रही घर जग्गाको खरिद बिक्री, वितरण तथा व्यवस्थापन गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन । इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफ्नो प्रयोजनको निमित्त जग्गा, भवन वा दुवै आवश्यक परेमा देहायको शर्तहरूको अधिनमा रही खरिद वा निर्माण गर्न सक्ने छ । (क) बैंक/वित्तीय संस्था संस्थापना गर्दाको सम्पूर्ण पूर्व सञ्चालन खर्च (Pre operating expenses) अपलेखन भईसकेको हुनुपर्ने छ । (ख) प्रबन्धपत्र/नियमावलीमा उल्लेख भए बमोजिमको शेयर सर्वसाधारणमा जारी गरी सकेपछिको पहिलो साधारण सभा सम्पन्न भएको हुनुपर्ने छ । (ग) विगत दुई वर्षदेखि निरन्तर खुद मुनाफामा संचालन भएको हुनुपर्ने छ । (घ) यस बैंकले जारी गरेको निर्देशन बमोजिम पूँजीकोष पर्याप्त रहेको हुनुपर्ने छ । (ङ) जग्गा, भवन वा दुवै खरिद तथा भवन निर्माण गर्दा प्रतिपटक आफ्नो प्राथमिक पूँजीको १५ प्रतिशतको सीमा भित्र रही गर्नुपर्ने छ । (च) खण्ड (क) देखि (ङ) सम्म उल्लेखित अवस्था पूरा नगरी जग्गा, भवन वा दुवै खरिद वा निर्माण गरेमा सो बराबरको रकम प्राथमिक पूँजीकोष गणना गर्दा घटाउनु पर्नेछ । (छ) जग्गा, भवन वा दुवै खरिद गरेको वा भवन निर्माण सम्पन्न भएको मितिबाट ३ वर्षसम्म आफ्नो प्रयोगमा नआएमा सो बराबरको रकम प्राथमिक पूँजीकोष गणना गर्दा घटाउनु पर्नेछ । (ज) त्यस्तो जग्गा, भवन वा दुवै आफ्नो प्रयोजनमा नआउने देखिएमा बिक्री गर्नुपर्ने छ ।</p>	<p>७. स्वप्रयोजनको लागि अचल सम्पत्ति खरिद/निर्माणको सम्बन्धमा इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफ्नो प्रयोजनको निमित्त आवश्यक परेमा बाहेक अचल सम्पत्ति खरिद गर्न गराउन हुँदैन । यो व्यवस्थाले “ख” र “ग” वर्गका इजाजतपत्र प्राप्त संस्थाले बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ४७ को अधीनमा रही घर जग्गाको खरिद बिक्री, वितरण तथा व्यवस्थापन गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन । इजाजतपत्रप्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाले आफ्नो प्रयोजनको निमित्त जग्गा, भवन वा दुवै आवश्यक परेमा देहायको शर्तहरूको अधिनमा रही खरिद वा निर्माण गर्न सक्ने छ । (क) बैंक/वित्तीय संस्था संस्थापना गर्दाको सम्पूर्ण पूर्व सञ्चालन खर्च (Pre operating expenses) अपलेखन भईसकेको हुनुपर्ने छ । (ख) प्रबन्धपत्र/नियमावलीमा उल्लेख भए बमोजिमको शेयर सर्वसाधारणमा जारी गरी सकेपछिको पहिलो साधारण सभा सम्पन्न भएको हुनुपर्ने छ । (ग) विगत दुई वर्षदेखि निरन्तर खुद मुनाफामा संचालन भएको हुनुपर्ने छ । (घ) यस बैंकले जारी गरेको निर्देशन बमोजिम पूँजीकोष पर्याप्त रहेको हुनुपर्ने छ । (ङ) जग्गा, भवन वा दुवै खरिद तथा भवन निर्माण गर्दा प्रतिपटक आफ्नो प्राथमिक पूँजीको १५ प्रतिशतको सीमा भित्र रही गर्नुपर्ने छ । (च) खण्ड (क) देखि (ङ) सम्म उल्लेखित अवस्था पूरा नगरी जग्गा, भवन वा दुवै खरिद वा निर्माण गरेमा सो बराबरको रकम प्राथमिक पूँजीकोष गणना गर्दा घटाउनु पर्नेछ । (छ) जग्गा, भवन वा दुवै खरिद गरेको वा भवन निर्माण सम्पन्न भएको मितिबाट ३ वर्षसम्म आफ्नो प्रयोगमा नआएमा सो बराबरको रकम प्राथमिक पूँजीकोष गणना गर्दा घटाउनु पर्नेछ । साथै, यो निर्देशन जारी हुनु पूर्व आफ्नो प्रयोजनका लागि भवन/जग्गा खरिद गरेको अवस्थामा पहिलोपटक यो निर्देशन जारी भएको मिति २०६९/३/२९ ले ३ वर्ष (मिति २०७२/३/२८) भित्र स्वप्रयोजनमा आईसक्नु पर्नेछ, अन्यथा सो बराबरको रकम प्राथमिक पूँजीकोष गणना गर्दा घटाउनु पर्नेछ । (ज) त्यस्तो जग्गा, भवन वा दुवै आफ्नो प्रयोजनमा नआउने देखिएमा बिक्री गर्नुपर्ने छ ।</p>
	इ.प्रा.निर्देशन नं. ९/०७०	
<p>बुँदा नं. १</p>	<p>१. इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले आफ्ना शाखाहरूको समेत समष्टिगत (Consolidated) रुपमा तयार गरी एकीकृत रुपमा निर्देशन फा.नं. ९.१, ९.२, ९.३, ९.३ (</p>	<p>१. इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले तपसिलमा उल्लेख गरिए अनुसारका विवरणहरू Excel sheet मा तयार पारी Email बाट तथा यस बैंकको web address</p>

meawala
१५

क), ९.४, ९.७, ९.८, ९.९, ९.१५, ९.१६, ९.१७ र ९.१८ अनुसारका विवरणहरू मासिक रूपमा, ९.५, ९.६, ९.६.१, ९.१०, ९.११ र ९.१२ बमोजिमका विवरणहरू त्रैमासिक रूपमा, ९.१९ बमोजिमको विवरण अर्धवार्षिक रूपमा कारोवार समाप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र र ९.१४ अनुसारको विवरण त्रैमासिक रूपमा कारोवार समाप्त भएको मितिले ३५ दिनभित्र यस बैंकको बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ।

मा log in गरी प्राप्त निर्देशन अनुसार Posting वा Upload गर्नु पर्नेछ।

इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले यस बैंकबाट तयार पारिएको Spreadsheet-Based Reporting System मार्फत Email बाट Reporting गर्नु पर्ने विवरणहरू :

इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले आफ्ना शाखाहरूको समेत समष्टिगत (Consolidated) रूपमा तपसिल बमोजिमका विवरणहरू तयार गरी बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पठाउनु पर्नेछ :

१. निर्देशन फा.नं. ५.३, ८.१, ८.२, ८.३, ९.१, ९.२, ९.३, ९.३ (क), ९.४, ९.७, ९.८, ९.९, ९.१७ र ९.१८, १५.१ १५.२ र १७.२ अनुसारका विवरणहरू मासिक रूपमा महिना समाप्त भएको मितिले १५ दिन भित्र।
२. निर्देशन फा.नं. २.१, २.२, २.३, २.५, ५.१, ५.२, ९.५, ९.६, ९.६.१, ९.१०, ९.११, ९.१२ र ११.१ बमोजिमका विवरणहरू त्रैमासिक रूपमा त्रयमास समाप्त भएको मितिले १५ दिन भित्र।
३. निर्देशन फा.नं. ९.१९ र १७.३, १७.४ बमोजिमको विवरणहरू अर्धवार्षिक रूपमा कारोवार समाप्त भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र।

यस बैंकको Reporting web address मार्फत Online Reporting गर्नु पर्ने विवरणहरू :

निर्देशन ३.१० अनुसार पठाउनु पर्ने ठुला ऋणीहरूको विवरण त्रैमासिक रूपमा त्रयमास समाप्त भएको एक महिना भित्र वेभसाइटमा उल्लेख भएको ढांचामा Upload गर्नु पर्नेछ।

४. अनुसूची ६.४ अनुसार पठाउनु पर्ने संस्थाहरूका संचालकहरू तथा प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको नाम, थर, ठेगाना लगायतका अन्य विवरणहरू नियुक्ति भएको वा पदावधि समाप्त भएको दिनमा नै रिपोर्टिङ गर्नु पर्नेछ।
५. निर्देशन फाराम ९.१४ अनुसार पठाउनु पर्ने त्रैमासिक वित्तीय विवरण त्रयसमास समाप्त भएको १५ दिन भित्र वेभसाइटमा उल्लेख भएको ढांचामा Upload गर्नु पर्नेछ।
६. निर्देशन फाराम ९.१५ अनुसार पठाउनु पर्ने E-banking सम्बन्धी विवरण त्रयसमास समाप्त भएको १५ दिन भित्र वेभसाइटमा उल्लेख भएको ढांचामा Upload गर्नु पर्नेछ।
७. निर्देशन फाराम ९.१६ अनुसार पठाउनु पर्ने केन्द्रीय कार्यालय, शाखा कार्यालयहरू र अन्य कार्यालयहरू समेत सम्पूर्ण कार्यालयहरूको विवरण कार्यालय संचालन/खारेज भएकै मितिमा र शाखागत कर्जा र निक्षेपको विवरण महिना समाप्त भएको १५ दिन भित्र वेभसाइटमा

(Handwritten signature)

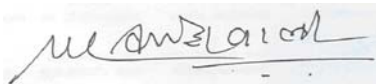
		उल्लेख भएको ढाँचामा Upload गर्नु पर्नेछ ।																																								
बुँदा नं. २	२. यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्गका बैंक र राष्ट्रियस्तरका “ख” वर्गका विकास बैंकहरूले अन्तर बैंक कारोवार (Interbank transaction) सम्बन्धी निर्देशन फा.नं. ९.१३ बमोजिमको प्रत्येक दिनको कारोवार विवरण सोही दिन कार्यालय समयभित्र यस विभागको इमेल ठेगाना nrbkibor@nrb.org.np मा पठाउनु पर्नेछ । कारोवार नभएमा समेत सोही व्यहोरा उल्लेख गरी पठाउनु पर्नेछ ।	२. यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त इजाजतपत्रप्राप्त “क”, “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरूले अन्तरबैंक कारोवार (Interbank transaction) सम्बन्धी निर्देशन फा.नं. ९.१३ बमोजिम प्रत्येक दिनको कारोवार विवरण सोही दिन कार्यालय समयभित्र यस विभागको Web Address मा Online Posting गर्नु पर्नेछ । यस्तो कारोवारको रिपोर्टिङ सापटी प्रदान गर्ने र सापटी लिने दुबै पक्षबाट सापटी रकमको साँवा र व्याज यकिन भए पश्चात दुबै पक्षले गर्नु पर्नेछ ।																																								
बुँदा नं. ६	६. उपरोक्त तथ्यांकहरू यस बैंकको निम्नानुसारको इमेल ठेगानामा समेत इलेक्ट्रोनिक माध्यमबाट पठाउनु पर्नेछ । “क” वर्गको लागि <table border="1"> <thead> <tr> <th>विभाग</th> <th>इमेल ठेगाना</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग</td> <td>bfistata@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>बैंक सुपरिवेक्षण विभाग</td> <td>bsdoffsite@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>अनुसन्धान विभाग</td> <td>researchreportcb@nrb.org.np</td> </tr> </tbody> </table> “ख” वर्गको लागि <table border="1"> <tbody> <tr> <td>बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग</td> <td>bfistatb@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग</td> <td>fsidreportsdb@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>अनुसन्धान विभाग</td> <td>researchreportdb@nrb.org.np</td> </tr> </tbody> </table> “ग” वर्गको लागि <table border="1"> <tbody> <tr> <td>बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग</td> <td>bfistatc@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग</td> <td>fsidreportsfc@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>अनुसन्धान विभाग</td> <td>researchreportfc@nrb.org.np</td> </tr> </tbody> </table> साथै, यस निर्देशनमा उल्लेख भएदेखि बाहेक यस बैंकको अन्य विभाग/कार्यालयमा पठाउनु पर्ने विवरणहरू नियमित रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।	विभाग	इमेल ठेगाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistata@nrb.org.np	बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	bsdoffsite@nrb.org.np	अनुसन्धान विभाग	researchreportcb@nrb.org.np	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatb@nrb.org.np	वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग	fsidreportsdb@nrb.org.np	अनुसन्धान विभाग	researchreportdb@nrb.org.np	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatc@nrb.org.np	वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग	fsidreportsfc@nrb.org.np	अनुसन्धान विभाग	researchreportfc@nrb.org.np	६. उपरोक्त तथ्यांकहरू यस बैंकको निम्नानुसारको इमेल ठेगानामा समेत इलेक्ट्रोनिक माध्यमबाट पठाउनु पर्नेछ । “क” वर्गको लागि <table border="1"> <thead> <tr> <th>विभाग</th> <th>इमेल ठेगाना</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग</td> <td>bfistata@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>बैंक सुपरिवेक्षण विभाग</td> <td>bsdoffsite@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>अनुसन्धान विभाग</td> <td>researchreportcb@nrb.org.np</td> </tr> </tbody> </table> “ख” वर्गको लागि <table border="1"> <tbody> <tr> <td>बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग</td> <td>bfistatb@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग</td> <td>fsidreportsdb@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>अनुसन्धान विभाग</td> <td>researchreportdb@nrb.org.np</td> </tr> </tbody> </table> “ग” वर्गको लागि <table border="1"> <tbody> <tr> <td>बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग</td> <td>bfistatc@nrb.org.np</td> </tr> <tr> <td>वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग</td> <td></td> </tr> <tr> <td>अनुसन्धान विभाग</td> <td>researchreportfc@nrb.org.np</td> </tr> </tbody> </table> साथै, यस निर्देशनमा उल्लेख भएदेखि बाहेक यस बैंकको अन्य विभाग/कार्यालयमा पठाउनु पर्ने विवरणहरू नियमित रूपमा पठाउनु पर्नेछ ।	विभाग	इमेल ठेगाना	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistata@nrb.org.np	बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	bsdoffsite@nrb.org.np	अनुसन्धान विभाग	researchreportcb@nrb.org.np	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatb@nrb.org.np	विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	fsidreportsdb@nrb.org.np	अनुसन्धान विभाग	researchreportdb@nrb.org.np	बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatc@nrb.org.np	वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग		अनुसन्धान विभाग	researchreportfc@nrb.org.np
विभाग	इमेल ठेगाना																																									
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistata@nrb.org.np																																									
बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	bsdoffsite@nrb.org.np																																									
अनुसन्धान विभाग	researchreportcb@nrb.org.np																																									
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatb@nrb.org.np																																									
वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग	fsidreportsdb@nrb.org.np																																									
अनुसन्धान विभाग	researchreportdb@nrb.org.np																																									
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatc@nrb.org.np																																									
वित्तीय संस्था सुपरिवेक्षण विभाग	fsidreportsfc@nrb.org.np																																									
अनुसन्धान विभाग	researchreportfc@nrb.org.np																																									
विभाग	इमेल ठेगाना																																									
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistata@nrb.org.np																																									
बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	bsdoffsite@nrb.org.np																																									
अनुसन्धान विभाग	researchreportcb@nrb.org.np																																									
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatb@nrb.org.np																																									
विकास बैंक सुपरिवेक्षण विभाग	fsidreportsdb@nrb.org.np																																									
अनुसन्धान विभाग	researchreportdb@nrb.org.np																																									
बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग	bfistatc@nrb.org.np																																									
वित्त कम्पनी सुपरिवेक्षण विभाग																																										
अनुसन्धान विभाग	researchreportfc@nrb.org.np																																									
बुँदा नं. ७	७. उपरोक्त तथ्याङ्कहरू इलेक्ट्रोनिक माध्यमबाट पठाउँदा एक्सेल सिट मार्फत पठाउनु पर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि यस बैंकको वेवसाइटमा राखिएको एक्सेल सिट Reporting Format मा भएका फारमहरू भरी सोही बमोजिम पठाउनु पर्नेछ र नभएका फारमहरू छुट्टै एक्सेल सिटमा बनाई पठाउनु पर्नेछ । निर्धारित ढाँचामा आफूखुसी कुनै थपघट गर्न पाइने छैन । तथ्याङ्क विवरण बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले अनिवार्य रूपमा रु. दश लाखमा (Rs. in million) उल्लेख गरी पठाउनु पर्नेछ । तथ्याङ्क विवरण नेपाली भाषामा पठाउँदा अनिवार्य रूपमा bishall फण्टबाट पठाउनु पर्नेछ । यस्तो फण्ट यस बैंकको वेवसाइट www.nrb.org.np बाट समेत डाउनलोड गर्न सकिनेछ ।	७. इमेलबाट पठाउनु पर्ने उपरोक्त तथ्याङ्कहरू एक्सेल सिट मार्फत पठाउनु पर्नेछ । यस प्रयोजनको लागि यस बैंकको वेवसाइटमा राखिएको एक्सेल सिट Reporting Format मा भएका फारमहरू भरी सोही बमोजिम पठाउनु पर्नेछ र नभएका फारमहरू छुट्टै एक्सेल सिटमा बनाई पठाउनु पर्नेछ । निर्धारित ढाँचामा Row, Column वा Sheet लगायत Format मा आफूखुसी कुनै थपघट गर्न पाइने छैन । तथ्याङ्क विवरणमा “क” वर्गका बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले अनिवार्य रूपमा रु. दश लाखमा (Rs. in million) र अन्य संस्थाले रु. हजारमा उल्लेख गरी पठाउनु पर्नेछ । तथ्याङ्क विवरण नेपाली भाषामा पठाउँदा अनिवार्य रूपमा bishall फण्टबाट पठाउनु पर्नेछ । यस्तो फण्ट यस बैंकको वेवसाइट www.nrb.org.np बाट समेत डाउनलोड गर्न सकिनेछ ।																																								
	इ.प्रा. निर्देशन नं. १०/०७०																																									

meawala
१७

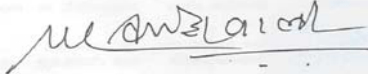
बुँदा नं. २ (ड)	(१६) यस बैकले तोकेको ढाँचा सहितको निवेदन पेश नगरेका र प्रचलित कानूनले अयोग्य ठहर गरेको ।	(१५) यस बैकले तोकेको ढाँचा सहितको निवेदन पेश नगरेका र प्रचलित कानूनले अयोग्य ठहर गरेको ।
बुँदा नं. २ (छ)	हाल नभएको ।	यस बैकबाट ईजाजतपत्र प्राप्त बैक तथा वित्तीय संस्थामा संस्थापक शेयरधनी भई लगानी गर्दा बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट ऋण तथा सापटी लिई लगानी गर्न पाइने छैन ।
बुँदा नं. १८(७)	(७) धितोपत्र विनियम बजार मार्फत इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले खरिद/विक्री गरेका संस्थापक शेयरहरु धितोपत्र विनियम बजार मार्फत पुनः खरिद विक्री गर्न सकिने । तर यसरी शेयर खरिद गर्ने व्यक्ति/संस्थाहरु सम्बन्धित संस्थापक समूहमै रहने ।	(७) धितोपत्र विनियम बजार मार्फत इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले खरिद/विक्री गरेका संस्थापक शेयरहरु धितोपत्र विनियम बजार मार्फत पुनः खरिद विक्री गर्न सकिने । तर यसरी शेयर खरिद गर्ने व्यक्ति/संस्थाहरु सम्बन्धित संस्थापक समूहमै रहने ।
बुँदा ७	७. यस बैकद्वारा जारी बैक/वित्तीय संस्था संस्थापना एवं वित्तीय कारोवार गर्ने इजाजतपत्र सम्बन्धी नीतिगत एवं प्रक्यागत व्यवस्था: २०६३ ले गरेको नीतिगत व्यवस्था अनुसार यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त कुनै एक बैक तथा वित्तीय संस्थाको संस्थापक शेयरमा लगानी गर्दा चुक्ता पूँजीको बढीमा १५ प्रतिशत र अन्य बैक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा चुक्ता पूँजीको बढीमा १ प्रतिशतसम्म मात्र लगानी गर्न सकिने छ । साथै, "घ" वर्गको संस्थाको हकमा उपरोक्त बमोजिमको सीमालाई क्रमशः २५ प्रतिशत र १० प्रतिशत कायम गरिएको छ । उल्लिखित लगानी सीमा नेपाल सरकार, नेपाल राष्ट्र बैक र बैक तथा वित्तीय संस्थाले सहायक कम्पनीमा संस्थापक भई लगानी गर्दा लागू हुने छैन । तर, नेपाल सरकारको ५० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी स्वामित्व भएका वित्तीय क्षेत्रसँग सम्बन्धित संस्था कर्मचारी संचय कोष, नागरिक लगानी कोष र राष्ट्रिय बीमा संस्थानको हकमा बढीमा २५ प्रतिशतसम्म यस बैकको स्वीकृति लिई एक भन्दा बढी बैक तथा वित्तीय संस्थामा संस्थापक शेयर लगानी गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन । उक्त नीति लागू भएको मितिले ५ वर्षभित्र (अर्थात २०६८ असार मसान्तभित्र) मा तोकिएको सीमाभित्र शेयर स्वामित्व कायम नगर्ने तथा सो सीमाभन्दा बढी शेयर धारण गर्ने संस्थापक शेयरधनीहरुको हकमा तोकिएको सीमाभित्र नआएसम्म सम्बन्धित बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट वितरण गरिने नगद लाभांस तथा बोनस शेयर रोक्का राखी सम्बन्धित संस्थाबाट जारी गरिने हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको छ । साथै त्यस्तो बैक तथा वित्तीय संस्थालाई गाभन/गाभिन निर्देशन दिन सकिनेछ । तर यस निर्देशनले सम्बन्धित संस्थापकहरुले चाहेको खण्डमा हकप्रद शेयर हक हस्तान्तरण गर्न भने बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन । माथि उल्लिखित संस्थापक शेयरधनीको शेयर स्वामित्व २०६८ आषाढ मसान्तमा तोकिएको सीमाभित्र ल्याउनु पर्ने व्यवस्थालाई २०६९ आषाढ मसान्तसम्म कायम गरिएको र बैक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ११ बमोजिमका पदाधिकारीहरुको हकमा के कस्तो प्रक्रिया अपनाई सीमाभित्र ल्याउने हो सो सम्बन्धी कार्ययोजना २०६८ भाद्र मसान्तभित्र बैक तथा वित्तीय संस्था नियमन तथा सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा अनिवार्य रुपमा आईपुग्ने गरी पेश गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।	७. यस बैकद्वारा जारी बैक/वित्तीय संस्था संस्थापना एवं वित्तीय कारोवार गर्ने इजाजतपत्र सम्बन्धी नीतिगत एवं प्रक्यागत व्यवस्था: २०६३ ले गरेको नीतिगत व्यवस्था अनुसार यस बैकबाट इजाजतपत्रप्राप्त कुनै एक बैक तथा वित्तीय संस्थाको संस्थापक शेयरमा लगानी गर्दा चुक्ता पूँजीको बढीमा १५ प्रतिशत र अन्य बैक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा चुक्ता पूँजीको बढीमा १ प्रतिशतसम्म मात्र लगानी गर्न सकिने छ । साथै, "घ" वर्गको संस्थाको हकमा उपरोक्त बमोजिमको सीमालाई क्रमशः २५ प्रतिशत र १० प्रतिशत कायम गरिएको छ । उल्लिखित लगानी सीमा नेपाल सरकार, नेपाल राष्ट्र बैक र बैक तथा वित्तीय संस्थाले सहायक कम्पनीमा संस्थापक भई लगानी गर्दा लागू हुने छैन । तर, नेपाल सरकारको ५० प्रतिशत वा सो भन्दा बढी स्वामित्व भएका वित्तीय क्षेत्रसँग सम्बन्धित संस्था कर्मचारी संचय कोष, नागरिक लगानी कोष र राष्ट्रिय बीमा संस्थानको हकमा बढीमा २५ प्रतिशतसम्म यस बैकको स्वीकृति लिई एक भन्दा बढी बैक तथा वित्तीय संस्थामा संस्थापक शेयर लगानी गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन । माथि उल्लिखित सीमाभन्दा बढी शेयर धारण गर्ने संस्थापक शेयरधनीहरुको हकमा तोकिएको सीमाभित्र नआएसम्म सम्बन्धित बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट वितरण गरिने नगद लाभांस तथा बोनस शेयर रोक्का राखी सम्बन्धित संस्थाबाट जारी गरिने हकप्रद शेयरमा सहभागी हुन बन्देज लगाइएको छ । साथै त्यस्तो बैक तथा वित्तीय संस्थालाई गाभन/गाभिन निर्देशन दिन सकिनेछ । तर यस निर्देशनले सम्बन्धित संस्थापकहरुले चाहेको खण्डमा हकप्रद शेयर हक हस्तान्तरण गर्न भने बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।
इ.प्रा.निर्देशन नं. १२/०७०		
बुँदा नं. ४	४. कालोसूचीमा समावेश गर्ने प्रक्या (१) यस निर्देशनमा उल्लेखित अवस्था पुगेपछि इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट जतिसुकै परिमाणको कर्जा, सापट तथा सुविधा रकम लिई नतिर्ने ऋणीहरुलाई कालोसूचीमा राख्न सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कर्जा सूचना केन्द्रलाई सिफारिस गर्न सक्नेछ । यसरी कालोसूचीमा समावेश गर्न सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट सिफारिस नामावलीलाई कर्जा सूचना केन्द्रले यकीन समेत गरी पन्ध्र दिनभित्र कालोसूचीमा राख्नु पर्नेछ । (२) यस निर्देशनमा तोकिएको अवस्था पुगेपछि इजाजतपत्रप्राप्त	४. कालोसूचीमा समावेश गर्ने प्रक्या (१) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले दश लाख रुपैया वा सोभन्दा बढीको कर्जा रकम कालोसूची सम्बन्धी व्यवस्था अन्तर्गत कालोसूचीमा राख्न सिफारिस गर्नु पर्नेछ । यस व्यवस्था अनुसार इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट जतिसुकै परिमाणको कर्जा, सापट तथा सुविधा रकम लिई नतिर्ने ऋणीहरुलाई कालोसूचीमा राख्न सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले कर्जा सूचना केन्द्रलाई सिफारिस गर्न बाधा पुगेको मानिने छैन । (२) यस निर्देशनमा तोकिएको अवस्था पुगेपछि इजाजतपत्रप्राप्त

me awzla on

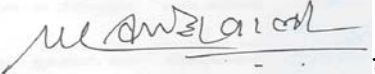
	<p>बैंकहरुबाट प्रदान गरिने क्रेडिट कार्ड सुविधा उपभोग गरी सो वापतको जतिसुकै रकम/कर्जा नतिर्ने ग्राहकहरुलाई कालोसूचीमा राख्न सम्बन्धित बैंकले कर्जा सूचना केन्द्रलाई सिफारिश गर्न सक्नेछ । यसरी कालोसूचीमा समावेश गर्न सम्बन्धित बैंकबाट सिफारिस प्राप्त भएपछि सो नामावलीलाई पन्ध्र दिनभित्र कालोसूचीमा राख्नु पर्नेछ र कालोसूचीबाट नाम हटाउने सम्बन्धी कारवाही विद्यमान नीतिगत तथा प्रकृत्यात व्यवस्था बमोजिम नै हुनेछ ।</p> <p>(३) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले दश लाख रुपैया वा सोभन्दा बढीको कर्जा रकम कालोसूची सम्बन्धी व्यवस्था अन्तर्गत कालोसूचीमा सूचीकृत गराएपछि मात्र जुनसुकै रकमको कर्जा कालोसूचीमा राख्न सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>बैंकहरुबाट प्रदान गरिने क्रेडिट कार्ड सुविधा उपभोग गरी सो वापतको जतिसुकै रकम/कर्जा नतिर्ने ग्राहकहरुलाई कालोसूचीमा राख्न सम्बन्धित बैंकले कर्जा सूचना केन्द्रलाई सिफारिश गर्न सक्नेछ । यसरी कालोसूचीमा समावेश गर्न सम्बन्धित बैंकबाट सिफारिस प्राप्त भएपछि सो नामावलीलाई पन्ध्र दिनभित्र कालोसूचीमा राख्नु पर्नेछ र कालोसूचीबाट नाम हटाउने सम्बन्धी कारवाही विद्यमान नीतिगत तथा प्रकृत्यात व्यवस्था बमोजिम नै हुनेछ ।</p> <p>(३) यसरी कालोसूचीमा समावेश गर्न सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाबाट सिफारिस नामावलीलाई कर्जा सूचना केन्द्रले नामनामेसी यकीन गरी पन्ध्र दिनभित्र कालोसूचीमा राख्नु पर्नेछ ।</p>
बुँदा नं. ९	<p>९. राहदानी जफत गर्न सिफारिश गर्ने कालोसूचीमा परेका व्यक्तिहरुको नयाँ राहदानी जारी गर्न तथा भर्इरहेको राहदानी जफत गर्न इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले नेपाल राष्ट्र बैंक मार्फत नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्न सक्नेछ । राहदानी जफत भएका व्यक्तिहरुले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा सम्पर्क राखी संस्थालाई मान्य हुने किसिमले आफूले लिएको कर्जा पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरेमा त्यस्ता व्यक्तिहरुको जफत भएको राहदानी फिर्ता गर्न पुनः सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।</p>	<p>९. राहदानी जफत गर्न सिफारिश गर्ने कालोसूचीमा परेका व्यक्तिहरुको नयाँ राहदानी जारी नगर्न तथा भर्इरहेको राहदानी जफत गर्न इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले नेपाल राष्ट्र बैंक मार्फत नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्न सक्नेछ । राहदानी जफत भएका व्यक्तिहरुले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा सम्पर्क राखी संस्थालाई मान्य हुने किसिमले आफूले लिएको कर्जा पुनरसंरचना वा पुनरतालिकीकरण गरेमा त्यस्ता व्यक्तिहरुको जफत भएको राहदानी फिर्ता गर्न पुनः सिफारिस गर्नु पर्नेछ ।</p>
बुँदा नं. १०.२ (ड)	<p>(ड) खातामा मौज्जात अपर्याप्त भएमा, कुनै व्यक्ति फर्म, कम्पनी वा सगठित संस्थाले आफ्नो खातामा पर्याप्त मौज्जात नभई जतिसुकै रकमको चेक जारी गरेमा बुँदा नं. १०.१ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहाय बमोजिम हुनेछ :- (१) एकपटक भुक्तानी नभइकन फिर्ता भएको चेकको हकमा भुक्तानी पाउनुपर्ने व्यक्तिले सार्वजनिक विदा बाहेक कम्तीमा दुई दिनको समय दिई सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थामा पुनः चेक पेश गर्नसक्ने छ ।</p>	<p>(ड) खातामा मौज्जात अपर्याप्त भएमा, कुनै व्यक्ति फर्म, कम्पनी वा सगठित संस्थाले आफ्नो खातामा पर्याप्त मौज्जात नभई जतिसुकै रकमको चेक जारी गरेमा बुँदा नं. १०.१ मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि देहाय बमोजिम हुनेछ :- (१) एकपटक भुक्तानी नभइकन फिर्ता भएको चेकको हकमा भुक्तानी पाउनुपर्ने व्यक्तिले सार्वजनिक विदा बाहेक कम्तीमा दुई दिनको समय दिई सम्बन्धित बैंक वा वित्तीय संस्थामा पुनः चेक पेश गर्नसक्ने छ । यस खण्डको प्रयोजनको लागि बैंक तथा वित्तीय संस्थाले खातामा मौज्जात अपर्याप्त रहेको कारण कुनै चेकको भुक्तानी दिन नसकेमा चेकको भुक्तानी पाउनुपर्ने पक्षलाई स्पष्ट रुपमा खातामा मौज्जात अपर्याप्त भएको उल्लेख गरी लिखित रुपमा सुसूचित गर्नुपर्नेछ ।</p>
बुँदा नं. १८	<p>१८. बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुबाट कर्जा लिई ऋण नतिर्ने ऋणीहरुमध्ये आ.व. ०६३/६४ को बजेट वक्तव्य मार्फत ऋणको पुनरतालिकीकरण गर्न तोकिएको २०६३ भाद्र मसान्तभित्र पुनरतालिकीकरण गरेका, पुनरतालिकीकरणको लागि कारवाही भई रहेका ऋणी र बैंकको संयुक्त प्रयासमा शुरु भएको तर सम्पन्न भई नसकेका बाहेक सम्बन्धित बैंकले ऋण चुक्ता गर्ने गराउने सम्बन्धमा ऋणीलाई पटक पटक अवसर दिँदा पनि वेवास्ता गरी बसेका र सम्बन्धित बैंकले कारवाही अगाडि बढाउन उपयुक्त ठहर्‍याएका ऋणीहरुलाई देहाय बमोजिमको प्रक्रिया बमोजिम कारवाही अधि बढाउने ।</p>	<p>बुँदा नं. १८ मा भएको सम्पूर्ण व्यवस्थालाई हटाउने ।</p>
इ.प्रा.निर्देशन नं. १३/०७०		
बुँदा नं. १	<p>१. अनिवार्य मौज्जात सम्बन्धी व्यवस्था (४) उपबुँदा (३) को खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिम पटक कायम गर्दा प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि अलग अलग पटक कायम गरिने छ ।</p>	<p>१. अनिवार्य मौज्जात सम्बन्धी व्यवस्था (४) उपबुँदा (३) को खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिम पटक कायम गर्दा प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि अलग अलग पटक कायम गरिने छ । जरिवानाको पटक निर्धारण सप्ताहको आधारमा गरिनेछ ।</p>
बुँदा नं. ३	<p>३. वैधानिक तरलता अनुपात (Statutory Liquidity Ratio) सम्बन्धी व्यवस्था (४) उपबुँदा (३) को खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिम पटक कायम गर्दा प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि अलग अलग पटक कायम गरिनेछ</p>	<p>३. वैधानिक तरलता अनुपात (Statutory Liquidity Ratio) सम्बन्धी व्यवस्था (४) उपबुँदा (३) को खण्ड (क), (ख) र (ग) बमोजिम पटक कायम गर्दा प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि अलग अलग पटक</p>

१९

		।	कायम गरिनेछ । जरिवानाको पटक निर्धारण महिनाको आधारमा गरिनेछ ।
इ.प्रा.निर्देशन नं. १४/०७०			
बुँदा नं. २	२. शाखा/कार्यालय बन्द तथा स्थानान्तरण गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था (क) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस बैंकको पूर्व स्वीकृति विना शाखा वा कुनै पनि किसिमको कार्यालय बन्द गर्न वा स्थानान्तरण गर्न वा गाभ्न पाउने छैनन् । (ख) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले महानगरपालिका, उप-महानगरपालिका र नगरपालिकाको सोही वडाभित्र तथा गा.वि.स.को हकमा सोही गा.वि.स.भित्र शाखा कार्यालय स्थानान्तरण गर्नु परेमा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको संचालक समितिको निर्णयानुसार स्थानान्तरण गरी ७ दिनभित्र सोको जानकारी यस बैंकलाई दिनु पर्नेछ । (ग) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले केन्द्रीय/रजिष्टर्ड कार्यालय (कर्पोरेट कार्यालय) को ठेगाना परिवर्तन गर्न वा स्थानान्तरण गर्न चाहेमा यस बैंकको स्वीकृति लिई प्रचलित कानूनको अधिनमा रही आफ्नो प्रवन्धपत्र तथा नियमावलीमा संशोधन गरी गर्न सक्ने छन् ।	२. केन्द्रीय कार्यालय, शाखा वा कुनै किसिमको कार्यालय बन्द गर्ने, स्थानान्तरण गर्ने, गाभ्ने तथा ठेगाना परिवर्तन सम्बन्धी व्यवस्था (क) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले यस बैंकको पूर्व स्वीकृति विना शाखा वा कुनै पनि किसिमको कार्यालय बन्द गर्न वा स्थानान्तरण गर्न वा गाभ्न पाउने छैनन् । (ख) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले महानगरपालिका, उप- महानगरपालिका र नगरपालिकाको सोही वडाभित्र तथा गा.वि.स.को हकमा सोही गा.वि.स.भित्र शाखा कार्यालय स्थानान्तरण गर्नु परेमा इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाको संचालक समितिको निर्णयानुसार स्थानान्तरण गरी ७ दिनभित्र सोको जानकारी यस बैंकलाई दिनु पर्नेछ । (ग) इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले केन्द्रीय/रजिष्टर्ड कार्यालय (कर्पोरेट कार्यालय) को ठेगाना परिवर्तन गर्न वा स्थानान्तरण गर्न चाहेमा यस बैंकको स्वीकृति लिई प्रचलित कानूनको अधिनमा रही आफ्नो प्रवन्धपत्र तथा नियमावलीमा संशोधन गरी गर्न सक्ने छन् ।	
इ.प्रा.निर्देशन नं. १६/०७०			
बुँदा नं. (७) (घ)	७. इजाजतपत्रप्राप्तसंस्थाले एक अर्कामा निक्षेप खाता खोल्ने सम्बन्धमा (घ) यस बुँदाको खण्ड (क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूको हकमा “क” वर्गका वाणिज्य बैंकहरूमा ब्याज प्राप्त हुने गरी मागेको बखत फिर्ता पाउने खाता खोली २०७१ आषाढ मसान्तसम्म रकम राख्न सक्ने गरी छुट्ट प्रदान गरिएको छ । यसै गरी इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूले सोही वर्गका वित्तीय संस्थामा त्यस्तो खाता खोल्न पाउने अवधि २०७१ आषाढ मसान्तसम्म मात्र कायम गरिएको छ ।”	७. इजाजतपत्रप्राप्तसंस्थाले एक अर्कामा निक्षेप खाता खोल्ने सम्बन्धमा (घ) यस बुँदाको खण्ड (क) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका वित्तीय संस्थाहरूले अन्य इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाहरूमा मागेका बखत फिर्ता पाउने प्रकारको खाता (Call Deposit) खोल्न सक्नेछन् ।	
इ.प्रा.निर्देशन नं. १६/०७०			
बुँदा नं. ५	५. डिबेञ्चर तथा अन्य ऋण उपकरणहरू जारी गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था देहायमा उल्लिखित शर्तहरू पूरा गरेको इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले बुँदा नं. १ को अधिनमा रही बहीमा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको पचास प्रतिशतसम्मको डिबेञ्चर/अन्य ऋण उपकरण जारी गर्न स्वीकृतिको लागि यस बैंकमा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो निवेदन माथि आवश्यक छानवीन गरी उपयुक्त ठानेमा यस बैंकले डिबेञ्चर तथा अन्य ऋण उपकरण जारी गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ :-	५. डिबेञ्चर तथा अन्य ऋण उपकरणहरू जारी गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था देहायमा उल्लिखित शर्तहरू पूरा गरेको “क” र “ख” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले बुँदा नं. १ को अधिनमा रही बहीमा आफ्नो प्राथमिक पूँजीको पचास प्रतिशतसम्मको डिबेञ्चर/अन्य ऋण उपकरण जारी गर्न स्वीकृतिको लागि यस बैंकमा निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ । त्यस्तो निवेदन माथि आवश्यक छानवीन गरी उपयुक्त ठानेमा यस बैंकले डिबेञ्चर तथा अन्य ऋण उपकरण जारी गर्ने स्वीकृति दिन सक्नेछ :-	
बुँदा नं. ११	११. सहायक आवधिक ऋणपत्र तथा भुक्तानी योग्य अपरिवर्तनीय अग्राधिकार शेयर जारी गर्न सक्ने बैंक तथा वित्तीय संस्थाले सुरक्षण नराखिएको सहायक आवधिक ऋणपत्र (Subordinated Term Debt) र भुक्तानी योग्य अपरिवर्तनीय अग्राधिकार शेयर (Redeemable Non-Convertible Preference Share) जारी गर्दा यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाका अतिरिक्त निम्न शर्तहरूको अधिनमा रही गर्नु पर्नेछ :-	११. सहायक आवधिक ऋणपत्र तथा भुक्तानी योग्य अपरिवर्तनीय अग्राधिकार शेयर जारी गर्न सक्ने “क” र “ख” वर्गका इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सुरक्षण नराखिएको सहायक आवधिक ऋणपत्र (Subordinated Term Debt) र भुक्तानी योग्य अपरिवर्तनीय अग्राधिकार शेयर (Redeemable Non-Convertible Preference Share) जारी गर्दा यस सम्बन्धी अन्य व्यवस्थाका अतिरिक्त निम्न शर्तहरूको अधिनमा रही गर्नु पर्नेछ :-	
इ.प्रा.निर्देशन नं. १७/०७०			

२०

विषय	विषय : विपन्न वर्गमा प्रवाह गर्नु पर्ने कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था ।	विषय : विपन्न वर्ग तथा तोकिएका उत्पादनशील क्षेत्रमा प्रवाह गर्नु पर्ने कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था ।
	<p>हाल निर्देशन नं. ३ को बुँदा नं. १२ मा भएको व्यवस्था “१२. उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था (१) “क” वर्गका संस्थाहरुको हकमा: यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्गका बैंकहरुले उत्पादनशील क्षेत्रमा गर्ने कर्जा लगानीलाई सुनिश्चित गर्न कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगतर्फ कुल कर्जा लगानीको न्यूनतम २० प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने छ । यस मध्ये कृषि र उर्जा क्षेत्रमा कुल कर्जा लगानीको न्यूनतम १२ प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने छ । यो निर्देशन जारी हुनु अघि कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगतर्फ कुल कर्जा लगानीको २० प्रतिशत भन्दा कम कर्जा लगानी रहेको भएमा २०७२ असार मसान्तसम्म न्यूनतम २० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्नेछ । साथै, कृषि र उर्जा क्षेत्रतर्फ कुल कर्जा लगानीको १२ प्रतिशत भन्दा कम कर्जा लगानी रहेको भएमा २०७२ आषाढ मसान्तसम्म न्यूनतम १२ प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्ने छ । विद्यमान व्यवस्था बमोजिम कृषि र उर्जा क्षेत्रतर्फ २०७१ असार मसान्तसम्म न्यूनतम १० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्ने छ ।</p> <p>(२) “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरुको हकमा: (क) यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरुले उत्पादनशील क्षेत्रमा गर्ने कर्जा लगानीलाई सुनिश्चित गर्न आगामी तीन वर्षभित्र (२०७३ असार मसान्तसम्म) कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगतर्फ कुल कर्जा लगानीको “ख” वर्गका संस्थाले न्यूनतम १५ प्रतिशत र “ग” वर्गका संस्थाले न्यूनतम १० प्रतिशत कर्जा लगानी पुऱ्याउने गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गर्नुपर्ने छ । यसरी तयार गरिएको वार्षिक कार्ययोजनालाई अनुगमन गर्न सकिने गरी हरेक वर्ष अर्धवार्षिक लक्ष्य समेत निर्धारण गर्नु पर्नेछ । संस्थाले निर्धारण गरेको वार्षिक लक्ष्य सम्बन्धी कार्ययोजना/विवरण निर्देशन फा. नं. १७३ बमोजिमको ढाँचामा मिति २०७० पुसमसान्त भित्र बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्ने छ ।</p> <p>(ख) खण्ड (क) बमोजिमको अर्धवार्षिक लक्ष्य अनुसार कर्जा लगानी भए नभएको बारे संचालक समितिले प्रत्येक ६६ महिनामा समीक्षा गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(ग) खण्ड (ख) बमोजिमको समीक्षा विवरण निर्देशन फा. नं. १७४ बमोजिमको ढाँचामा अर्धवार्षिक अवधि समाप्त भएको एक महिनाभित्र बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>स्पष्टिकरण: (१) ‘कृषि क्षेत्र’ भन्नाले (क) अन्न, तरकारी तथा अन्य नगदे वाली, (ख) चिया/कफी, सुर्ति, सनपाट, फलफुल तथा पुष्प खेती, (ग) पशु, पंक्षी तथा माहुरी पालन, (घ) मलखाद तथा किटनाशक, (ङ) शीत भण्डारण, (च) सिँचाई, (छ) वन, (ज) पशु वा पंक्षी वधशाला (झ) अन्य कृषि तथा कृषि जन्य सेवाहरु (ञ) माछापालन, (यस बैंकबाट जारी ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. ३१ को क्र.सं. १ र २ बमोजिमको) क्षेत्रहरुलाई जनाउने छ । त्यसैगरी कृषि क्षेत्र अन्तर्गत (क) कृषि औजार, (ख) मल, (ग) विउ-विजन, (घ) पशुपंक्षी-दाना, (ङ) कृषि उत्पादन भण्डारण र (च) चिया, कफि, अदुवा र फलफुल प्रशोधन तथा आन्तरिक कृषि उपजको प्राथमिक</p>	<p>तोकिएका उत्पादनशील क्षेत्र कर्जा सम्बन्धी व्यवस्था (१) “क” वर्गका संस्थाहरुको हकमा: यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “क” वर्गका बैंकहरुले तोकिएका उत्पादनशील क्षेत्रमा (कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योग) गर्ने कर्जा लगानीलाई सुनिश्चित गर्न कुल कर्जा लगानीको न्यूनतम २० प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने छ । यस मध्ये कृषि र उर्जा क्षेत्रमा कुल कर्जा लगानीको न्यूनतम १२ प्रतिशत कर्जा लगानी गर्नुपर्ने छ । यो निर्देशन जारी हुनु अघि कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगतर्फ कुल कर्जा लगानीको २० प्रतिशत भन्दा कम कर्जा लगानी रहेको भएमा २०७२ असार मसान्तसम्म न्यूनतम २० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्नेछ । साथै, कृषि र उर्जा क्षेत्रतर्फ कुल कर्जा लगानीको १२ प्रतिशत भन्दा कम कर्जा लगानी रहेको भएमा २०७२ आषाढ मसान्तसम्म न्यूनतम १२ प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्ने छ । विद्यमान व्यवस्था बमोजिम कृषि र उर्जा क्षेत्रतर्फ २०७१ असार मसान्तसम्म न्यूनतम १० प्रतिशत पुऱ्याउनु पर्ने छ ।</p> <p>(२) “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरुको हकमा: (क) यस बैंकबाट इजाजतपत्रप्राप्त “ख” र “ग” वर्गका संस्थाहरुले तोकिएका उत्पादनशील क्षेत्रमा (कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योग) गर्ने कर्जा लगानीलाई सुनिश्चित गर्न २०७३ असार मसान्तसम्म कुल कर्जा लगानीको “ख” वर्गका संस्थाले न्यूनतम १५ प्रतिशत र “ग” वर्गका संस्थाले न्यूनतम १० प्रतिशत कर्जा लगानी पुऱ्याउने गरी वार्षिक कार्ययोजना तयार गर्नुपर्ने छ । यसरी तयार गरिएको वार्षिक कार्ययोजनालाई अनुगमन गर्न सकिने गरी हरेक वर्ष अर्धवार्षिक लक्ष्य समेत निर्धारण गर्नु पर्नेछ । संस्थाले निर्धारण गरेको वार्षिक लक्ष्य सम्बन्धी कार्ययोजना/विवरण निर्देशन फा. नं. १७३ बमोजिमको ढाँचामा मिति २०७० पुसमसान्त भित्र बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्ने छ ।</p> <p>(ख) खण्ड (क) बमोजिमको अर्धवार्षिक लक्ष्य अनुसार कर्जा लगानी भए नभएको बारे संचालक समितिले प्रत्येक ६६ महिनामा समीक्षा गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>(ग) खण्ड (ख) बमोजिमको समीक्षा विवरण निर्देशन फा. नं. १७३ बमोजिमको ढाँचामा अर्धवार्षिक अवधि समाप्त भएको एक महिनाभित्र बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नु पर्नेछ ।</p> <p>स्पष्टिकरण: (१) ‘कृषि क्षेत्र’ भन्नाले (क) अन्न, तरकारी तथा अन्य नगदे वाली, (ख) चिया/कफी, सुर्ति, सनपाट, फलफुल तथा पुष्प खेती, (ग) पशु, पंक्षी तथा माहुरी पालन, (घ) मलखाद तथा किटनाशक, (ङ) शीत भण्डारण, (च) सिँचाई, (छ) वन, (ज) पशु वा पंक्षी वधशाला (झ) अन्य कृषि तथा कृषि जन्य सेवाहरु (ञ) माछापालन, (यस बैंकबाट जारी ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. ३१ को क्र.सं. १ र २ बमोजिमको) क्षेत्रहरुलाई जनाउने छ । त्यसैगरी कृषि क्षेत्र अन्तर्गत (क) कृषि औजार, (ख) मल, (ग) विउ-विजन, (घ) पशुपंक्षी-दाना, (ङ) कृषि उत्पादन भण्डारण र (च) चिया, कफि, अदुवा र फलफुल प्रशोधन</p>

२१

	<p>रुपमा हुने प्रशोधन समेत पर्ने छ ।</p> <p>(२) 'उर्जा क्षेत्र' भन्नाले जलविद्युत र नवीकरणीय उर्जा सम्बन्धी (यस बैंकबाट जारी ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. ३.१ को क्र.सं. ७.१ बमोजिमको) क्षेत्रहरूलाई मात्र जनाउने छ ।</p> <p>(३) 'पर्यटन क्षेत्र' भन्नाले (क) ट्रेकिङ्ग, ट्राभल एजेन्सी, पर्वतारोहण, रिसोर्ट, राफ्टिङ्ग, क्याम्पिङ्ग, आदि, (ख) होटल, (ग) मनोरंजन, रिक्लिसन, चलचित्र सम्बन्धी (यस बैंकबाट जारी ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. ३.१ को क्र.सं. १२ बमोजिमको) क्षेत्रहरूलाई मात्र जनाउने छ ।</p> <p>(४) 'घरेलु तथा साना उद्योग' भन्नाले घरेलु उद्योग अन्तर्गत औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को अनुसूची १ मा उल्लेखित उद्योगहरू र साना उद्योग अन्तर्गत तीन करोडसम्म स्थिर जेथा भएका उद्योगहरू मात्र पर्नेछन् । तर, कृषि, उर्जा र पर्यटन क्षेत्रमा परेका उद्योगहरूलाई दोहोरो पर्ने गरी घरेलु तथा साना उद्योग अन्तर्गत राख्न पाइने छैन ।</p> <p>(५) यस खण्डको प्रयोजनको लागि कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगमा भएको लगानी रकम तथा प्रतिशत सहितको यसै साथ संलग्न निर्देशन फा. नं. १७.२ बमोजिमको मासिक विवरण बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्ने छ ।"</p>	<p>तथा आन्तरिक कृषि उपजको प्राथमिक रुपमा हुने प्रशोधन समेत पर्ने छ ।</p> <p>(२) 'उर्जा क्षेत्र' भन्नाले जलविद्युत र नवीकरणीय उर्जा सम्बन्धी (यस बैंकबाट जारी ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. ३.१ को क्र.सं. ७.१ बमोजिमको) क्षेत्रहरूलाई मात्र जनाउने छ ।</p> <p>(३) 'पर्यटन क्षेत्र' भन्नाले (क) ट्रेकिङ्ग, ट्राभल एजेन्सी, पर्वतारोहण, रिसोर्ट, राफ्टिङ्ग, क्याम्पिङ्ग, आदि, (ख) होटल, (ग) मनोरंजन, रिक्लिसन, चलचित्र सम्बन्धी (यस बैंकबाट जारी ने. रा. बैंक निर्देशन फा.नं. ३.१ को क्र.सं. १२ बमोजिमको) क्षेत्रहरूलाई मात्र जनाउने छ ।</p> <p>(४) 'घरेलु तथा साना उद्योग' भन्नाले घरेलु उद्योग अन्तर्गत औद्योगिक व्यवसाय ऐन, २०४९ को अनुसूची १ मा उल्लेखित उद्योगहरू र साना उद्योग अन्तर्गत तीन करोडसम्म स्थिर जेथा भएका उद्योगहरू मात्र पर्नेछन् । तर, कृषि, उर्जा र पर्यटन क्षेत्रमा परेका उद्योगहरूलाई दोहोरो पर्ने गरी घरेलु तथा साना उद्योग अन्तर्गत राख्न पाइने छैन ।</p> <p>(५) यस खण्डको प्रयोजनको लागि कृषि, उर्जा, पर्यटन क्षेत्र र घरेलु तथा साना उद्योगमा भएको लगानी रकम तथा प्रतिशत सहितको यसै साथ संलग्न निर्देशन फा. नं. १७.१ बमोजिमको मासिक विवरण बैंक तथा वित्तीय संस्था नियमन विभाग र सम्बन्धित सुपरिवेक्षण विभागमा पेश गर्नुपर्ने छ ।"</p>
बुँदा नं. १७	<p>१७. इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले विपन्न वर्गमा प्रवाह गर्नु पर्ने कर्जा सम्बन्धी निर्देशन बमोजिमको कर्जा प्रवाह नगरेमा वा कम प्रवाह गरेमा त्यसरी प्रवाह नगरेको वा कम प्रवाह गरेको रकममा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ८१ बमोजिम सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सो गणना अवधिमा कर्जामा लिने अधिकतम ब्याजदरले हुने रकम हर्जाना लगाइने छ ।</p>	<p>१७. इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले विपन्न वर्गमा प्रवाह गर्नु पर्ने कर्जा सम्बन्धी निर्देशन बमोजिमको कर्जा प्रवाह नगरेमा वा कम प्रवाह गरेमा न्यूनतम रुपमा पुरयाउनु पर्ने रकममा हुन आउने नपुग रकममा नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ को दफा ८१ बमोजिम सम्बन्धित इजाजतपत्रप्राप्त संस्थाले सो गणना अवधिमा कर्जामा लिने अधिकतम ब्याजदरले हुने रकम हर्जाना लगाइने छ । यसरी हर्जाना लगाउँदा त्यस्तो नपुग रकमको त्रैमासिक रुपमा हुन आउने ब्याज रकम निर्धारण गरी सोही बराबरको रकम हर्जाना रकम कायम गरिनेछ ।</p>
	इ.प्रा.निर्देशन नं. १८/०७०	
बुँदा (घ)	<p>(घ) गाभने/गाभिने सम्बन्धी व्यवस्था बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ६९ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त संस्था एक आपसमा गाभने वा गाभिने सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी बैंक तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभने वा गाभिने सम्बन्धी विनियमावली, २०६८ बमोजिम हुनेछ ।</p>	<p>(घ) गाभने/गाभिने तथा प्राप्ती गर्ने सम्बन्धी व्यवस्था बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०६३ को दफा ६९ बमोजिम इजाजतपत्रप्राप्त संस्था एक आपसमा गाभने वा गाभिने तथा प्राप्ती गर्ने सम्बन्धमा यस बैंकबाट जारी बैंक तथा वित्तीय संस्था एक आपसमा गाभने वा गाभिने सम्बन्धी विनियमावली, २०६८ तथा बैंक तथा वित्तीय संस्था प्राप्ती (एक्विजिसन) सम्बन्धी विनियमावली, २०७० बमोजिम हुनेछ ।</p>

meawala